

TÜRK FOLKLOR ARAŞTIRMALARI

ARALIK 1967

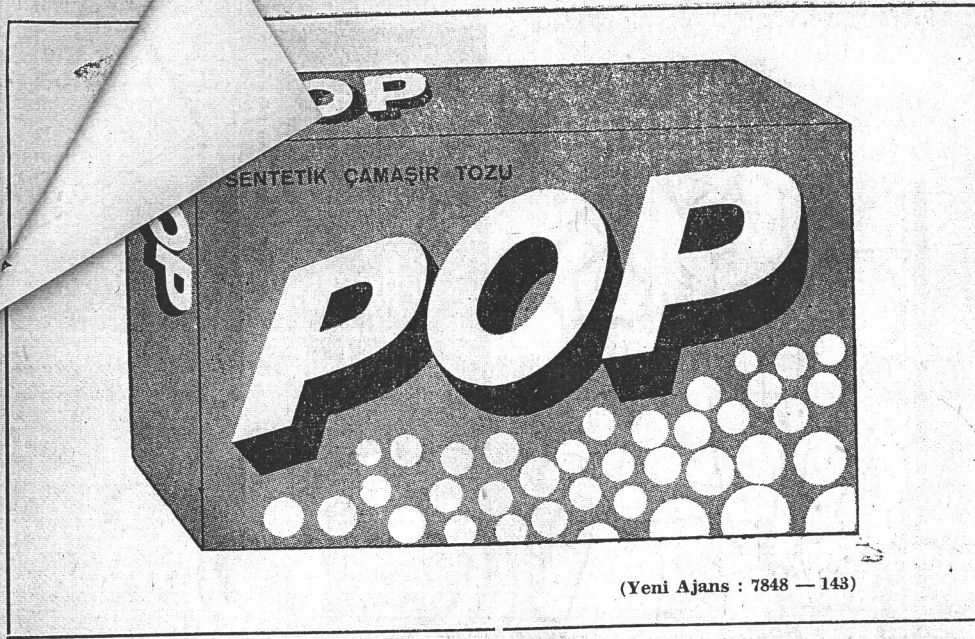
İÇİNDEKİLER :

Ammanist'ler	Ayhan DOĞANÇ
Seyrani'nin Yayınlanmamış Şiirleri	Cahit ÖZTELLİ
Kars'ta Koyunun 100'ü	Mustafa TURAN
Folklorcularımız : Yusuf Ziya Demireoğlu	T.F.A.
Tire Yemekleri	Gündüz ARTAN
TET Birinci Folklor Derleme Gezisi	Muammer SUN
Turgutlu'da Dış Buğdayı	Kemal AYALDI
Konya'da Yapılan İkinci Aşıklar Bayramı (1)	M. Âdil ÖZDER
Ankara'lı Aşık Ömer'in Üç Koşması	İhsan HİNÇER
Elbistan'da Alkarısı İnanması	A. Ümit ALOĞLU
Bir Masal : İncilli Cadır	Veysel ARSEVEN
Türk Folklor Kurumu Kongresi ve Diğer Olaylar	Bora HİNÇER
Ardanuç'lu Aşık Efkarî (VIII)	A. Emin ARSLAN

BİZE GELEN KİTAPLAR

SAYI : 221

KURUŞ : 100

(Yeni Ajans : 7848 — 143)

Memleket içindeki
Bankacılık hizmetleriniz
kadar
**MEMLEKET DIŞI
BANKA İŞLERİNİZ**
için de
**TÜRK TİCARET BANKASI
EMRİNİZDEDİR**
TÜRK TİCARET BANKASI
KÜLTÜR YAYIN 9

(Folklor : 144)

TÜRK FOLKLOR ARAŞTIRMALARI

KURULUŞU : AĞUSTOS 1949
AYDA BİR DEFA İSTANBUL'DA ÇIKAR HALKBİLGİSİ DERGİSİ
SAHİBİ : İHSAN HİNÇER

No. 221

ARALIK 1967

YIL : 7 — CİLT : 4

Ammanistler

Larry R. Yoder'a

Yazan : Ayhan DOĞANÇ

Türk Folklor Kurumu Derleme Grubu Başkanı

Amerika Birleşik Devletlerinde tarlasına, ailesine ve dinine aşırı derecede bağlı olarak yaşayan etnik bir gurup var. Bunların en büyük gayesi Tanrının vadettiği ebedî hayata nail olmak ve yaşam felsefelerini İncil'e -her ne bahasına olursa olsun- bağlamak. Ashında Protestan olup, Martin Luter ve diğer reformcuların tezini güderler : "Din vicdan meselesidir, şahsa göre değişebilir." Meselâ, çocukken yapılan vafizin ehemmiyetine inanmayıp, insanın ergenlik çağına eriştikten sonra Tanrı ile aktini yeniden yapmasını isterler. Mamefihi bu inançları yüzündendir ki, bir çoğu türlü işkencelere maruz bırakılmış, demir yollarında öldürülmüşler veya çuvallar içerisine konarak sulara atılmışlardır. Bütün bunlara lâyük görülmelerine sebep kâfirlikle itham edilmiş olmalarıdır. Kendileriyle alay edilir ve hatta camlarına taş atılır.

Bugün sayıları 50.000'i aşan Ammanistler (Amish'ler) isimlerini örflerinin kurucusu İsviçreli Jacob Amman'dan almışlardır ve halen Amerika'da bulunanları bilhassa Amish diye tanırlar. Kendilerini Amerikaya William Penn davet edip, bilhassa Pennsylvania'da yer göstermiştir. İki üç asır evvel Amerika'ya gelmiş olan bu insanları Pennsylvania, Ohio, Indiana eyaletlerinde gezinirken görürsünüz.

Onları düz siyah, mavi, beyaz veya yeşil elbiseleri içinde ve başlarındaki boneleriyle tanımakta hiç de güçlük çekmezsiniz. Simsiyah renkteki fayton arabaları içinde, yüzlerinde ekseri ciddi insanların hali, tıkr tıkr geçip giderler. Günahdır diye çoğu evinde elektrik yakmaz, otomobil kullanmaz, traktörü tarlasına uğratmaz. Sinemaya, tiyatroya, vesair eğlence yerlerine uğramayan bu insanlar eşin dostun evinde, on beş günde bir tertemiz bir anbarda toplam bir kaç saat süren ibadetlerde bulunurlar, zira kiliseye ihtiyaç duymazlar. Küfür edenine, veya yemin edenine rastlamanız adeta imkânsızdır. Bütün çabalar ve zevk, Tanrı sevgisine nail olmak ve bu dünyayı hor görmek içindir. Tarlasında petrol çıkan Ammanist, zengin olmayı gaye edinmediği için toprağını arsa fiyatına satar, süs ve ünvanlardan kendini sakınır.

Muhitteki yaşlı, genç ve çocuklar bu dini toplantiya gitmeye mecburdurlar. Eşin dostun buluşabilmesi için bundan daha iyi fırsat bulunmaz. Üç dört saat süren bu ibadetten ve bilhassa Almanca İncil ve ilâhilerden bir şeyler anlamayan çoğunluk, bilhassa ihtiyarlar uyuklamaya, çocuklar ise mendilleriyle oynuyor dalarlar. Dini liderliği, para karşılığı olmadan hayati boyunca

bir zat yapar.

Her ailemin en aşağı dört beş çocuğu olduğumu gördüm. Bu çocuklar daha dört beş yaşlarında iken anne ve babalarına yardım etmeğe alışınıyorlardı. "Menemite" tarihine bağlı olanların bilhassa ne dereceye kadar ailede büyüklere hümet ettiklerini müşahade ettim. Üniversiteden bir arkadaşının evinde tatillerini geçiren ken babasının doksanı aşkın dedesinden ne kadar çekindiğini ve büyükle saygıyla hareket ettiğini izledim. Yaşlanınlar prim ve yaşıllık sigortasından istifade etmeği düşünmüyorlardı. Güvenccek en büyük dal olarak evlâdlar, komşular vardı. Başına fâlaket gelen, komşunun yardımından emindi. Goshen'a (Indiana) giderken yanan bir evin yerine iki günde yenisinin dikildiğini gördüm. Komşular gece gündüz demeden yardım ettiler. Elektrikli istemiyorlardı ama, kanalizasyon son sistemdi. Evet, Ammanist elektrik yakmaz. Güneş batınca, doğacak güneş erkenden selâmlamak için erken yatmağa gitmek gerektiğine inanır.

Atalarını tarlasını sürmesini bilen Ammanist topraktan nasıl bol mahsul alacağını bilir. Her şeyin başı çok çalışmaktır. Vatsat bir Amerikan çiftçisinden daha zengin dir, zira oyle her şey için para sarf etmez. Frenih ziraat alanına getirtilerine adeta gülenek bakar, bütün bu icatların edat larını tarafsından kullanılmadan gül gibi gi nimp bu dünyadan eteklerini çektiklerini sözlerine lâve ederler.

İsarıları büyük bir ekseriyetle Pen nsiyana Almancası olup, yüksek Alman ca ve İngilizce konuşurlar. Bazen bu üçü de birbirine karışır. Kadınlar türlü çiçek yetiştirirler, kıym evlerinde motifleri tipik güvercin, lüle, kalp ve hayyat ağacı olan na tızlı ve örgülerle meşgul olurlar ve çeşitli tu zlu ve tatlılarla masalarını süslerler. Misafirperverdirler.

On altı veya daha leri yaşta olanlar ne zih toplanlılar tertip ederler ve adeta bu toplandırlarda müstakbel çiftler birbirleri ni sezerler. Fıort devresi gizli tutulur. Bir çoğunun biyolojik bilgilerden hababer ol duğunu düşünmüştüm. Dügünler onlar için en önemli toplumsal olaylardan sayılır ve çoğu zaman hasattan somradır. Nişan diye bir şey bilimmez, her halde yüzlük süs eş-

yası olduğu için parmağa bir şey takılmaz. Yeni evliler kızın evinde kalırlar ve ertesi gün büyükle ziyarete gidilir.

Tesbit edilen bayramlar sadece dini ma hiyette olanlardır. İki içlimez, fakat bazı Ammanist mühitlerde titün içilmekte dir. Dillerindeki ağır ananevi lâhâlerdir, veya pek aşk mevzularına temas etmeyen tür kilerdir. Bu ciddi şarkılar gibi ciddi elbi seler giyerler. Koppalı ve siyah pantalon (askılı) ve ceket erkeklerle malsus bir kılıktır. Evlenen adam sakallı dolasır hep, sakalını hiç kestirmez. Buna mukabil bi yek tül boneleli ile Ammanist bir kadın hemen tanırız: sırtında sokakta ise mu haklak siyah pelerini, veya önünde uzun önükle biçiminde ve arkadan bağli bir pa rca vardır. Mamafih kıym beyaz bonelelin de günah sayırları yok değil aralarında. Erkekler geniş kenarlı siyah şapkalarda başlarından adeta her çıkarmazlar, hattâ küçük erkek çocukları bile kâküllü ve ku taklarına kadar uzanan saçlarını öterler ve okula bazan çıplak ayak giderler.

1963 yılıbaşı tatilinde bu insanları daha iyice tanıyabilmek gayesi ile Kuzey İndi ana'ya gittiğimde bir Ammanisti'ni arkada şım aksşam gayına davet etmişti. Mahzun bir hali vardı misafirin. İlk önce kendisinin pek yorgun olduğunu zannettim, fakat ko nuların ilerledikçe bunun bir suçlu nşmalarının ilerlediğini anladım: bu zat Ammanist an'anelerine karşı gelerek otomobil kullanmış ve hattâ tamirciliğini meslek edinmişti. Günahı bu... Karar ver mişti: ailesi yanına dönecek, mahnalara veda edecek ve kıtise huzurunda af talep edecekti. Amerika'ya Hollywood zannede lerimiz için inanamıyacak bir şey bu. Dü şününüz bir kere, çocukların yüzü gözü açılır diye, orta okuldan sonra çocuğu an ne ve baba okula göndermiyor, tarlasına bağlıyordu. Koleje gidenlerin sayısı pek azdı şüphesiz. Evlâtları için arzu ettikleri sey namuslu, sade ve çalışkan olmalarıydı. Davranışları hoş görülmeyen çocukların sopalandıklarını duydum. Lâkin bu insa nlar ne silah tutarlar ve ne de askere gider ler. Şimdi vergilerle atom bombası yapı lıyor diye kara kara düşünüyorlar ve ver gi vermemelik de edemiyorlar: 'Sezarın hak kı Sezara verilmeliymiş'.

Söz Şairleri :

Seyranî'nin Yayınlanmamış Şiirleri

Yazan : Cahit ÖZTEPELİ
MİHİ Folklor Enstitüsü Müdürü

Son günlerde elime geçen "İrşad-nâme" adlı yazmam sonunda Râhî, Nebâî, Hısnî, Dervîşi, Kul Nesimî, Misalî, Semî, Safî, Nakşî, Fuzûlî, Şehîr Abdal, Hısnî Baba, Niyazî, Vıranî, Kul Himmet, Tırabî, Kul Öksüz, Aşk Paşa, Pır Sultan Abdal, Ha tayî, Kaygusuz, Teslim Abdal gibi adı bi linen ve bilinmeyen şairlerin şiirleri ara sında Seyranî'nin de şiirleri vardır.

Seyranî'nin bu şiirleri, kaynak eser olan "Sânihât-ı Seyranî" de yoktur. Yukarıda adlarını verdiğim şairler içinde şimdide dek adı bile bilinmeyen Râhî'nin yirmi bir şiiri var. Onunukler yanında Seyranî'nin on dört şiiri de var. Ötekilerin ancak birkaç şiirleri vardır.

Manzum bir eser olan İrşad-nâme'nin şa iri Râhî'dir. İrşad-nâme H. 1223/M. 1807 tarihinde yazılmıştır. Yine Râhî'nin şiir leri arasında bulunan bir destanını ms ralarının birinde 1265/1848 tarihi geçi yor. Seyranî'nin ölümünü 1283/1866 tari hindedir. Seyranî'nin aşağıda verilen (9) sayılı kognomasında Râhî'nin ölümünden söz var.

Verdiğimiz tarihlerden çıkardığımız şu dur :

Râhî, Seyranî'den yaşlıdır, onun çağda şıdır ve belki de Seyranî'nin ustasıdır. Çünkü Seyranî'nin bu defter içindeki şi irleri başka hiç bir cökte ve Sânihât'ta yoktur. Ancak Râhî'nin eserinin içinde var. Acaba, nasıl olmuş da Râhî'ye ait bir eserin sonunda yer almış bu on dört şiir? Muhtakkak ki ikisi arasında bir yakınlık vardır. Sonra, Seyranî, şiirlerinde başka kimseyi anmadığı halde Râhî'nin ölümünü kognomasında anmış. Demek ki Râhî, Seyra nî'nin ölüm tarihi olan 1866'dan önce öl müştür. Râhî üzerinde ayrıca duracağım için burada ancak Seyranî dolayısıyla kendisinden söz açmak zorunda kalam.

Daha önce çıkan "Derî - Seyranî" adlı kitabımda birkaç yeni şiirini vermiştim. Bir tane de başka bir cökte bulduğum (sa- yı 15) kalenderisini de şimdi ötekilerle bir- likte veriyorum. Verilen şiirlerin bazıları aruz ölçüsündedir. Bunlar, başka saz şa-

irlerininkinden olduğu gibi hatalarla yük- lüdür.

1

Bu aşkın cânını bezm-i ezelden
Damla damla içtik filcanelerden.
Mest sermest olamaz o bir güzelden
Özî ayırlır mı mestânelerden

Mitrâller Hakk'a doğru varamaz
Hakkikat râhında cânın veremez
Sofu gök açılma aklın eremez
Sual cevap olmaz ârifânelerden
Güzeller şahını dilde götürürüz
İkrarımız üzre kavî dururuz

Böyle destur aldık mestânelerden
SEYRANî, eğlenür dil âsitanada
Mürğ-i dil kalur mu bu aşyâranda
Aşkın bazar ettik devr-i ehandan
Mahabbet aluruz her cânânelerden

2

Emr-i Hak bizleri del (1) dölândürür
Feleğin işine hille olur mu
İnsanı gâfilten aşk uyandırür
Bize bundan öze çille olur mu
Okuyup fikr ettim bir pîrin adın
Sundu ağzımıza lezzeti tadın

Bir sah-ı sultanın yedik tokadın
Bize başka yûzden sille olur mu
SEYRANî seyr ettim bir pîr âlemi
Ne devlettir bulan iksir-i âdemi
Kabdân kaba koyar takdir âdemi
Öyle olmayınca böyle olur mu

3

Mir'at-ı mucellâ vech-i Rahmani
Yazılmış sevdiğim kitap değil mi
Harfleri düzülmüş resm-i resmânî
Keşide olunmuş dört bab değil mi

Kaşların titretir dil ârâmanna
Hübbeler öğretir cân hümmanna
Gönlü kâhbesinin beş imamına
Ezeli sen düşünün aşk pâyına
Dil vermem olmasa kalbî âyine
Ah efandım senin hak-ı pâyine
Bu SEYRANî kulun tırab değil mi

4

Felek aksî dönme adam başına
Ah ettikçe zâr üstüne zâr basar

Zehr-i mâr katarsın adam aşına
Mihnet basar, keder basar, kâr basar.
Yetmeli yularsız aslan olanı
O terk eder silasını, vatani
Aşk-u sevdalara düşen adamı
Sûzan basar, nıran basar, nâr basar
Kişinin gözünden yaş cûş edende
Eşkiya olanlar dem-hoş edende
Yiğit olan kötü söz işidende
Namus basar, hicab basar, âr basar
SEYRANÎ nâ-merde söyleme beyit
Eğlenme yanında sen dahi sükküt
Süt be-süt güheylân cins olan yiğit
Ağır iner, ağır biner, dar basar

5

Saçı Leylâ bizi gurbete saldı
Gehî cünun mecnun deli gezdirir
Aşk-u sevdasını verdi bizlere
Gehî âşık, sâdik, vâli gezdirir
Dert, mihnet çektirir aşk sûzanımız
Gurbet için doğurmuş analarımız
Darmadağın yazmış dânelarımız
Ol sebepten gurbet ili gezdirir
SEYRANÎ gönümüz ikrar bağladı
Bülbül gonce için al kan ağladı
Ceyhun suyu gibi aktı çağladı
Şad, Murad, Nil gibi seli gezdirir

6

Hey ağalar bizi yaktı pişirdi
Ateşli yâr, sûzanlı yâr, nazlı yâr
Bülbül gibi coşup aşka düşürdü
Sünbüllü yâr, goncalı yâr, hârlı yâr
Bu aşkın nârına ciğer dağıtır
Yedi ırmak gibi her an çağlatır
Durmaz, gözlerime al kan ağladır
Figanlı yâr, nâlanlı yâr, zârlı yâr
Feleğin gurbette canına kasdı
Tig-i hançerini bağırma basdı
Mansur gibi beni zülfüne asdı
Kemanlı yâr, kendirli yâr, dârlı yâr
Başım üzre aşk-u sevda getirdi
Cemâlin görenler aklın yitirdi
Bizi tuffah edüp yerde bitirdi
Meyveli yâr, seçerli yâr, nârlı yâr
İki gözlerime al kan döktürür
Aşkın tarlasına cevher ektirir
Âşık SEYRANÎ'ye sitem çektirir
Mihnetli yâr, kederli yâr, kârlı yâr

7

İşte geldi Sultan Nevruz ayları
Nice yeşillenmiş ya seni gözler
O gülşen bağında bülbül zârları
Vakt-i seher uyan ya seni gözler

Vakt iken okut gel Yasin sininde
Erenler otursun sofrâ sininde
Kemal da (ğâ) reîğında, vakti sininde
Sûre-i Tenzilde ya seni gözler

Cevher dura, sedef durasın dura
Ağır dura, kâmil durasın dura
Defter dura, divan durasın dura
Adalet canları ya seni gözler

SEYRANÎ bu sinde Yâsin gözedir
Ağlar dideleri ya sin gözedir
Ecel peymanesi ya sin gözedir
Gönül âhir mekân ya sini gözler

8

Yaş döker, kan döker şâhım bu gözler
Hasret bucağında kadime döndüm
Felek eleğinden elendik bizler
Süzüle süzüle nesime döndüm

Değilliz âlemin kaygusunda biz
Tevekkül hanımın yapısında biz
Gam, hicran şâhının kapısında biz
El bağı, baş eğri nedime döndüm

Sevda başımıza yaptı yuvalar
Aradım, bulmadım derde devalar
Yâ İlahî senden hamd-ü senâlar
İlimle, amelle selime döndüm

SEYRANÎ arzular gonca güllerin
Âsitanı bekler garip kulların
Bekleyü bekleyü şâhım yolların
Anasız babasız yetime döndüm

9

Bülbüller misali çok çektim zârı
Yine goncaların feryadı kaldı
Yakdı derunumu ayrılık nârı
Ne şaz olsun gönül, bidâdı kaldı

On iki ilimi getürdük hıfza
Kudret kâtipleriyle başladık hatta
Hatibler haşredeک okusun hutbe
Kimler men ediyör, berâti kaldı

Boş değilliz pîr ikrarın güderiz
Muhabbet bağının suyun yudaruz
Kıyamet haşr olsa böyle giderüz
Bu biz ednâ teki evlâdı kaldı

Kadir Mevlâm ayırmasın hânedan
Nasibimiz cem eylerüz dânedan
Sefil RÂHÎ kondu göçtü fâniden
SEYRANÎ, mahlâsı bir adı kaldı

10

Bir yâre hayran olanlar mâsûvâlardan geçer
Aklımı ana verir hep boş davâlardan geçer
Uğrayanlar ol yârin hem mekteb-i irfanına
İlm-i ledün öğrenir tehi manâlardan geçer

Hırka post olup gezenler terk ederler dünyayı
Dillerinde virt ederler gonca-i gül rânâyı
Bülbül-i şeydâ misali koparır vâveylâyı
Dûd-i âhu âşkın arş-u semâlardan geçer

Yer çekemez, gök çekemez âşkın sevdasını
Daldılar derya-yı aşka, aldılar yektâsını
Leylâ'ya âşık olupta ararlar Mevlâsını
Divâne mecnun gibi güh-u sahralardan geçer

SEYRANÎ, âşıkı bildi dilber-ü dilrübâlar
Kaldı başım üzre merakı derd-i aşkı sevdalar
Yanımda pervane gibi divane aşkıyalar
Can verir cânân için kuru kavgalardan geçer

11

Çarhı felek dönerek burc-ı devran ölçer döker
Arş-u kürsi devr eder sems-i nûrân ölçer döker

Günde, yetmiş yüz yıllık yola gitmede mülk ile
Yedi kat zemini gök mâh-i tâban ölçer döker

Sâf sâf melekleri hizmet için müminlere
İlm-i hikmet kudreti ancak mercân ölçer döker

Kevkebi bulutlarda emr-i Hüdayâ bakar
Vakt olunca iki melek eyi mizan ölçer döker

Yıldırımlar çifte çifte gürlüyüp inmektedir
Cümle seçer, yedi deryâ, dü cihan ölçer döker

SEYRANÎ, hikmet-i Mevlâ, aşk-u sevdadır ezel
Sırr-ı esrarı âşık-ı ârifan ölçer döker

12

Ey efendim hasretinle bu dilim hasta yatur
Kan döker leyl-ü nâhaâr dideler beste yatur
Mâtemin dutar idim aşkınla bülbül-veş senin
Sinem üzre sevdâların cümlesi reste yatur

Bendeni red etme şâhım ulu dergâh aşkına
Seksen bin hüccâc ile Medine seyyâh aşkına
Sanma hilâf çıkdı dilden ism-i fettâh aşkına
Gül cemâlin görmeyeli gönümüz yasda yatur

Öyle bir hoşça bakubdur dide-i şehlâların
Derdile feryâd ederler bülbül-i şeydâların
Nâr-ı hasret, derd-i mihnet, aşkule sevdâların
Sanma bende, sanma sende hep cümle nasda yatur

SEYRANÎ gördü vücudun Sûre-i vettür gibi
Bir safir seha bedenden dâima nemur gibi
Ey efendim her kelâmın serbet-i ngür gibi
Serbeti korlar, velî ol kâse vü tasda yatur

13

Nikabım yüzüne çeksen ey perü
Hû çeker sultanlar al yanığına
Bu dünya kurulup olandan berü
Meftûn Süleyman'lar al yanığına

Ruhların âlını gülden seçdiler
Lâl-i lebin hamrasını içdiler
Bin Mısır haznesi bahâ biçdiler
Ehl-i dil irfâneler al yanığına

Cemâlin yakubdur o pervâneyi
Buldu âşıkların aşk-ı meyhaneyi
Bekleyüb dururlar timarhaneyi
Divâne olanlar al yanığına

SEYRANÎ bu aşkı buldu ezeller
Hicran tarlasına ekdi güzeller
Bunca divân, defter, bunca gazeller
Düzer şâiranlar al yanığına

14

Mevlâ'nın nûru boyası biri yerde, biri gökte
Melekler kadim duası biri yerde, biri gökte

Hezâr bin seneler gökte asılı durur kandil
Anun hikmeti, mânâsı biri yerde, biri gökte

On sekiz bin âlem üzre döner hem sırrı bilinmez
Ebû rahmetin deryâsı biri yerde, biri gökte

On iki burc felekte yedi yıldız döner gezer
Ay güneş savkı ziyâsı biri yerde, biri gökte

Direksiz kuruludur ibret için gör bu âlemde
Yedi kat yerler binası biri yerde, biri gökte

SEYRANÎ ile hâkden alubdur Âdem'i Havvâ
Çâr anasının mâyesi biri yerde, biri gökte

15

Kalenderi

Aşk fennini yâr, bendene her gün okudursun
Kâhice nâ-şad, kâhice memnun okudursun

Ettin beni sen hâfız-ı Kur'an belâgatte
Meclis-i ârifâned eلفâz-ı meknûn okudursun

Handânelenüb ruhları gül gül, dili bülbül
Destinde sâki kâse-i gülgün okudursun

Aklımı alub hâmus, bi-hûş niçün ettin
Leylâ beni sahrada Mecnun okudursun

SEYRANÎ senin âşık-ı sâdikın olunca
Her zevk-u safâ bizlere kanun okudursun

Zehr-i
Mihne

4601

Kars'ta Koyunun 100 ü

Yazan : Mustafa TURAN

rs nilmektedir. Ulu bir kavmin adı olan "koyun - koç" Oğuz kili-selerinde ve İslamiyetin ka-bulünden sonra da cami ve mezar taşlarında yer almıştır. İğdirda Karakoyun köyü mezarlığında, Çıldırda Gagaç ve Taşkoprü köyünde koyun ve koç heykelleri en canlı örnekleridir. Gene eski Türklerde ol-duğu gibi yakınlarından biri ö-len kimseye başsağlığı dile-meğe giderler; ölü sahibine verilmek üzere; beraberlerinde koç veya koyun götürürler.

Koyun ayrıca halkın folklor kaynağı da olmuştur. Koyunla ilgili hikâyeler, çoban ve ağa üzerine koşmalar, ortaoyunları olduğu, bunun da eski Türkçe'de "koyun - koç" anlamına geldiği Çin kaynaklarından öğre-

tilmektedir. Ulu bir kavmin adı olan "koyun - koç" Oğuz kili-selerinde ve İslamiyetin ka-bulünden sonra da cami ve mezar taşlarında yer almıştır. İğdirda Karakoyun köyü mezarlığında, Çıldırda Gagaç ve Taşkoprü köyünde koyun ve koç heykelleri en canlı örnekleridir. Gene eski Türklerde ol-duğu gibi yakınlarından biri ö-len kimseye başsağlığı dile-meğe giderler; ölü sahibine verilmek üzere; beraberlerinde koç veya koyun götürürler.

Koyun ayrıca halkın folklor kaynağı da olmuştur. Koyunla ilgili hikâyeler, çoban ve ağa üzerine koşmalar, ortaoyunları olduğu, bunun da eski Türkçe'de "koyun - koç" anlamına geldiği Çin kaynaklarından öğre-

Bu günü herkes Ramazan günleri gibi sayar ve bekler. Koyunun Yüzü gününe kadar kışın bütün sıkıntılı günleri geçmiş, koyunun kısır ve gebe olanları belli olmağa başlamıştır. Koç katımından tam yüz gün geçmiştir. Bu gün bir bayram günüdür. Çobanların hep-si toplanarak bir program hazırlarlar. İki erkek arkadaşına kadın elbisesi giyindirir, diğ-erleri de çeşitli kıyafetlerle dik-kati çekmeğe hazırlanırlar. Köyde bulunan tulum, kaval gibi çalgılarla koyun sahiplerinin evlerini gezerek türküler söyler ve oyunlar oynarlar.

**Koyunun yüzü geldi
Gün çaldı (güneş doğdu) buzu
deldi**

**Çobana taze keçe
Ağaya kuzu geldi.**

**Kara koyun kaş (kaç) koyun
Sürülerde baş koyun
Koçlar seni bulanda
Kara gider kış koyun**

**Ağkoyun alayınan
Ot yığdın kalayınan
Koçlar seni bulanda
Kış gelir belayınan**

Türküler söylenir, oyunlar oynanırken, kadın elbisesi gi-yinenler evin oğluna eş veya hanıma kuma geldiklerini söy-ler, evin kiler ve sandıklarını açmak isterler. Bazen o evin erkeklerinin dizlerinde otu-rarak gizli iğneler batırırlar. Bu-na son vermek için evin erke-ği para, şigara, hanımı da yağ, bulgur, çorap gibi evde bulun-anlardan verir ve ağırla-mağa çalışırlar

Yüzüncü günden sonra koyun memededir (memelerin süte hazırlanması), denir. Doğum baş-layınca kadar koyun sahiplerinin evinden geceleri ateş çıkması, kazan çıkması ve baş-kasına tuz verilmesi iyi sayıl-maz. Bu geleneğe uyulmazsa koyunların memeleri doğumdan sonra yara olur inancı vardır. Döl (doğum günü) koçkati-mından yüzelli gün sonra baş-lar. İlk günü doğan kuzuya dölbaşı denir ve bunu eve ge-tiren çobana da ağa tarafın-dan bahşiş verilir.

Yusuf Ziya Demircioğlu

T. F. A.

Memleketimizin değerli folkloristlerin-den, İstanbul Belediyesi Konservatuvarının eski müdürü Yusuf Ziya Demircioğlu, yur-dumuzda ilk halk kültürü araştırması ya-pan ve eserler yayımlayan bir kıymettir.

1313'de Muğla'nın Ula Nahiyesinde doğ-du, babası Demirci Ali oğlu İsmaildir. İlk- okul tahsilini nahiyede bitirdikten sonra medreseye gönderildi. Orada bulunduğu sı-

ki hayatını şöyle anlatıyor :
"En son sınıf olan dördüncü sınıfa gel-miştim. Yine mektepte çıkan bir ayaklan-mada bizi tekrar suçlu olarak okuldan çı-kartmak istediler. Bu sefer yine Vali Rah-mi Bey işe müdahale ile tahsilimizi Bur-sa'da tamamlamamızı temin etti. Sonra Bursa'dan İzmir'e döndüm. Orada Bozdoğan Numune Mektebi muallimliğine tayin olun-dum. İki yıl orada kaldıktan sonra tayin edildiğim Edremit İdadisi Türkçe muallim-liğini beğenmediğimden Havran mektebi müdürlüğünde çalıştım. Yunan işgali sı-rasında orada hastahane müdürlüğü yap-tım. İşgalin genişlemesi üzerine İstan-bul'a gelerek Bebek Darül Eytamına mual-lim tayin olundum. İki sene orada kaldık-tan sonra Kâğıthane'de yeni açılan müs-takil İmrahor Darüleytami dairesine ta-yin edildim. 1921 senesinde Darülel-han müdür muavinliğine tayin olundum. İ-ki sene sonra da müdür Musa Süreyya Be-yin vefatı ile müdürlüğe getirildim.

Konservatuvar müstakil bir duruma geç-tikten sonra, çoktan beri zihnimde tasar-ladığım birçok kültür işleri vardı. Bunlar arasında eski ve tarihi İslâm eserlerinin muhafazası ki, bu, ilim ve sanat namına el-zemdi. Bu sahadaki vukuf sahibi zevatı, merhum Rauf Yekta Bey, Hafız Ahmet E-fendi, Ali Rifat Bey, İsmail Hakkı Bey, sonraları da Mesut Cemil Beyi bir araya getirdik. Konservatuvarda mevcut ve bu zevatın mahfuzları olan eserler bir nume-radan itibaren tertip ve tasnife başlandı.

Fakat Konservatuvarda bana çok yaban-cı gelen bir musiki havası içinde idim. Garp musikisi kulaklarımızın alışmadığı bir musiki idi. Alaturka musiki eserleri de beni sarmıyordu. Çünkü biz Köroğlu, Sa-rızebek, Sinanoğlu, GERALI gibi halk tür-küleri içinde büyümüştük. Bir gün Darül-elhan fasıl heyeti şefi İsmail Hakkı Bey'e, "Benim bildiğim bir kaç halk türküsü var. Onları söylüyeyim de notaya al, konserle-rin birinde bunları fasıl heyetine çaldır, bir yenilik olur", dedim. Derhâl kabul etti ve bu türkülerini bir seferde notaya geçirdi. Fasil heyetinde bu halk türkülerinin pro-vasına başlandı. İlk konserde bu türküler

Yusuf Ziya Demircioğlu

rada arkadaşları ile saz çalıyor ve oynu-yor diye medreseden kaydını sildiler. Son-ra Muğla'ya gidip hem medreseye ve hem de muallimlik için açılan kurslara devam etti. Sonra açılan öğretmenlik imtihanını kazanarak Karabörtlen köyüne tayin olun-du. İki sene kadar hocalık yaptıktan son-ra tahsilini ilerletmek için İzmir'e gitti. Orada yapılan Darümuallimin müsaba-ka imtihanını kazandı. Burada iken okulda idare aleyhine ayaklanmalarda başta-dır, diye mektepten çıkartmak istediler. Fakat, gece okula gelen İzmir Valisi Rahmi Bey, Yusuf Ziya'nın ifade ve iddialarını yerinde görerek, idarecileri değiştirmiş, onu okul-da bırakmıştır. Demircioğlu bundan sonra-

ASIRLIK TECRÜBE
ARADIĞINIZ EMNİYET
BOL İKRAMİYE
SOSYAL HİZMET

EMNİYET
SANDIĞI

çalınmağa başlayınca yüzlerce dinleyici birdenbire dirildi. Büyük bir coşkunluk, sürekli bir alkış tufanı başladı. Fasıl şefi ve alaturka heyeti şaşırmişti. Bu türküler defalarca çalındı. Salona başka bir hava girmişti. Bunu gördükten sonra şöyle düşünüyordum. Demek, halk, kendi maşeri duygularını ifade eden türküler arıyor. O halde biz de onlara bu türkülerini toplayıp getirelim. 1922 yılında Müdür Musa Süreyya Beye halk türkülerimizin toplanmasını teklif ettim. Muvafık buldu. Derhal öndört suali ihtiva eden bir anket kaleme alarak bundan iki bin tane bastırdım. Bu anketler Maarif Vekâleti tarafından Anadolu'nun her tarafına gönderildi. Cevaplar gelmeye başladı. Bir heyetle bunları tetkik ve tasnif ettik. Fakat netice maksada kâfi gelmedi. O sıralarda ben de selâhiyetli bir idareci olarak başa geçtiğim için daha serbest çalışacak ve karar verecek bir duruma gelmiştim.

Türkülerini en iyi ve sağlam tespitin mekanik vasıtalarla olacağını, çünkü iyi nota bilenlerin bile halkın dudaklarındaki havaları yazamayacaklarını öğrenmiştim. Sene 1926. Paris'ten bir ses alma makinesi ile ikiyüz elli ham plâk getirttik.

1926 yılının 31 Temmuzunda Rauf Yekta, Ekrem Besim, Dürrü Turan Beylerden müteşekkil bir heyetle Haydarpaşa'dan hareket ettik. Bu, birinci derleme gezimizdi. İlk merhale Adana ve ilk tesbit edilen plâk ta meşhur Kozanoğlu türküsü oldu. Daha sonra Adana, Gaziantep, Urfa, Niğde, Kayseri, Sivas halk türkülerinden ikiyüz elli parça zaptedilerek elli iki gün sonra İstanbul'a döndük.

İkinci seyahat 1927 de Konyadan başladı. Konya, Karaman, Ereğli, Alaşehir daha birçok köyler dolaşarak hayli miktarda türkü getirtili.

Üçüncü seyahat 1928 de Şimalî Anadolu'dan başladı. Kastamonu, Çankırı, Ankara ve köylerinin halk türkülerini toplandı.

Dördüncü seyahat Şark Vilâyetleri idi. 15. 8. 1929 da İstanbul'dan hareket edildi. Bu seyahatta Mahmut Ragıp Gazimihâl ile Abdulkadir İnan ve Feruh Arsunar Beyler de vardı. İlk merhale Sinop oldu. Orada Folklorcu Şakir Ülkütaşır arkadaşım'ın yardımı ile çok verimli çalışıldı. Sonra Trabzon, Rize, Gümüşhane, Bayburt, Erzurum, Erzincan köy ve kasabalarında 200

ü tecavüz eden türkü tesbit olundu. Hususî surette İstanbul'dan götürdüğümüz bir sinema operatörü vasıtasile Trabzon, Rize, Erzurum ve Erzincan Halk Oyunları da filmle tesbit edilmiş bulunuyordu.

Dördüncü seyahattan sonra Mehmet Halit Bayrı ve Turhan Dağlıoğlu Beyler'le Balıkesir, Kütahya ve Dursunbeyli taraflarına folklor derlemelerine çıktık. Hayli madde ve malzeme topladık. Ve bu konuda neşriyat yapıldı.

KONSERVATUARDA NEŞRİYAT

Eski klâsik Türk Musikisi eserlerinin ziyadan yıkayesi için Konservatuarda Rauf Bey, Hafız Ahmet Efendi, Ali Rifat Bey ve İsmail Hakkı Beylerden kurulu bir heyet çalışıyor ve bu eserleri bulup tasnif ediyor, notalarını yazıyorlardı. Bunların içinde dinî eserler de vardı. Mevlevî Ayinleri, Bektaşî Nefesleri ve ilâhiler de bunların arasında bulunuyordu. Bunlardan binlerce nüsha neşredilmek suretile zayi olmaktan kurtarılmıştır. Tarihi konserler verilerek suretile, meraklılar ve tetkikçilere dinletilmiştir. Bunlardan başka Doktor Suphi Ezgi tarafından Türk Musikisi Nazariyatı adlı ciltler bastırılmıştır.

HALK MUSİKİSİNE AİT NEŞRİYAT

Üç türlü neşriyat yapıyordu. Birincisi nota neşriyatı ki, bunlar, ilk derlemedeki türkülerden hazırlanmış 15 defter, (kitap) de toplanıp basılmıştır. İkincisi plâk neşriyatı ki, bunlardan onbinlerce bastırılarak satışa çıkarılmış ve o zamanın parası ile 25 bin liradan fazla varidat temin edilmiştir. Bunlardan başka Konservatuar Arşivinde binlerce halk türküsü plâğı ve numuneleri mevcut bulunmaktadır. Bunların zamanla zayi olmamasını ve nesillerden nesillere geçmesini temin için krom ve bakır plâklar ile bunların kalıpları yaptırılmıştır. Ağaç iğne ile çalınan bu plâklar, binlerce senâ sonraki nesillerin de istifade ve tetkikine bırakılmıştır. Meşhur Macar Folklor âlimi Bela Bartok, Konservatuar Arşiv Dairesine girince şaşırmişti. "Ben bu kadar iyi çalışma ve muntazam eser görmedim", diye hayretini ifade etmişti. Daha sonra Rusyadan gelen heyetler de aynı takdiri gösterdiler. "Biz henüz daha mekânik vasıta kullanmadık, buna siz önder

oluyorsunuz." Hatta Balkanlararası Festival ekiblerini almak için Bankalara gittiğim vakit Sofya Konservatuarı Müdürü bana "Bu makineleri nasıl ve nereden aldınız, biz de böyle yapacağız", demişti.

Derlenen Türkülerden birçok plâk, İsviçre ve Amerika gibi memleketlere benim zamanımda gönderilmişti. Fakat bu çalışmalarla çok zengin bir kültür hazinesine sahip olan memleketimizin folklor işleri bitmiş sayılmıyordu. Bu işi yeni nesillere devretmek lâzımdı.

Bu sebeble birinci tetkik seyahatinde Sivas'ta bulunduğum sırada orada tanıdığım, meraklı bir musiki öğretmeni olan Muzaffer Sarısözen'i İstanbul'da hazırlamak üzere Sivas Valisinden ricada buldum. O gece ziyafetinde bulunduğumuz Vali, teklifimi hemen kabul etti. Hususi İdareden tahsisat ayırtarak İstanbul'a gönderdi. Muzaffer Sarısözen, dört sene burada hem musiki tahsili ve hem de folklor işlerinde benimle beraber çalışarak Ankara'ya tayin edildi. Merhum Maarif Vekili Saffet Arkan, Mesut Cemil Beyle ikimizi Halk Türkülerini toplamak için Ankara'ya davet ettiği zaman, hazırladığımız raporda nasıl ve nereden işe başlanacağını izah etmiştik. Bundan sonra Ankara'da da toplama faaliyeti başlamıştı.

KONSERVATUAR'IN DİĞER NEŞRİYATI

1 — Anadolu Türküleri ve Musiki İstikbâlimiz, Kösemihâlzade (Gazimihâl) Mahmut Ragıp.

2 — Şarkî Anadolu Türkü ve Oyunları, Kösemihâlzade Mahmut Ragıp.

KENDİ NEŞRİYATIM

1 — Boş Beşik ve Akkuş (1932 de neşredilen ve meşhur bebek efsanesine dayanan bu eserler muhtelif şahıslar tarafından kötü bir şekilde çalınmış ve perişan edilmiştir).

2 — Şu Dağların Ardında (Dokuz köy hikâyesini ihtiva eden bu eserdeki "Yörüklerde" yemek ümemesi hikâyesi, Fransız Arkeoloji Enstitüsü tarafından Fransızcaya çevrilmiştir).

3 — Anadolu'daki Eski Çocuk Oyunları (Lehistan ilim adamlarından Kovalski tarafından tercüme edilip yayınlanması için benden müsaade istenmişti).

4 — Anadolu'da Eski Düğün ve Evlenme Âdetleri.

5 — Yörüklerde ve Köylülerde Hikâyeler ve Masallar (Bu eserdeki Gök Teke hikâyesi yine Fransız Arkeoloji Enstitüsü tarafından Edmon Some ekle tercüme edilmiştir).

6 — Anadolu Köylerinin Türküleri (Dört yüze yakın türküyü ihtiva eden bu eser Dil, Tarih - Coğrafya Fakültesi tarafından çok sayıda mubayaa edildiğinden mevcudu kalmamıştır. Hatta Kutsi Tecer merhumun "Dillere Destan", diye istediği bu kitaptan kendisine veremediğim için hâlâ üzüntü duymaktayım).

BULUNDUĞUM TEŞEKKÜLLER VE DERNEKLER

1 — Dil İnkılabı sırasında İstanbul'da kurulan Söz Derleme Heyeti Başkanlığı,

2 — Dil ve Tarih Kurumları azâhğı,

3 — Unesco'da içtimâî ve manevî ilimler kısmı azâhğı,

4 — Türk Halkbilgisi Derneği İstanbul mümessili,

5 — Saffet Arkan merhum zamanında Millî Eğitim Bakanlığı Folklor Müşaviri (Mesut Cemil Beyle beraber).

Tire Yemekleri

Derleyen : Gündüz ARTAN

KUYU KEBABI
(TANDIR KEBABI) :

Kuyu kebabı için iki ayrı kuyu hazırlanır. Kuyulardan biri iki metre, diğeri bir metre derinliğindedir. Her iki kuyunun ağızları daire şeklinde olup çapı 65 cm. kadardır.

Birinci kuyunun içinde odun ateşi yakılır. Ateş kor haline gelince, içine pirinç ve su konmuş üç kulplu geniş tava kuyuya indirilir. Pirinç pişmeğe yüz tutunca yüzülmüş ve temizlenmiş kuzular bütün halde çengellerle kuyuya sarkıtılır. Pirinç çorbası kabının üzerine fakat suya değmiyecek şekilde sarkıtılan kuzular, kuyunun ağzına ortadan düz olarak geçirilmiş olan kalın demirlere çengellerle asılır. Kuyunun demirden veya kayraktan (geniş ve düz taş plâka) yapılmış kapağı kapatılır. Etrafı killi çamurla sıvaılır, aRalıklar örtülür. Bu kızgın kuyuda kuzular pişer ve kızarır. Eriyen yağlar altındaki çorba tavasına damla damla akar.

İki saat kadar sonra kuzular kuyudan çıkarılır. Bir kısmı soğumaması için ikinci kuyuda bırakılır. Çorba tavası çengellerle kuyudan çıkarılır. Çorbası ve kebabı ayrı kaplarda pide ile yenir.

TAVA PİLAVI :

Bakır çorba tası içine önce küçük baş soğanlar temizlenmiş olarak doğranmadan konur. Üzerine koyun eti küçük parçalar halinde doğranır. Yağı, tuzu, domates salçası ve karabiberi konur.

Sonra tas, genişçe bir tava'nın içine, içindekiler dökülmeyecek şekilde başaşağı kapaklanır. İçindeki bu malzemenin dışarı çıkmaması için ortada ters çevrili haldeki tasın üzerine ağır düz gün bir taş veya ekseriya havan konur. Gerekli su tence-reye dökülür.

Tasın içindeki etin piştigine kanaat getirince ayıklanmış pilâvlık pirinç, tasın etrafındaki boşluğa konur ve üzerine gereği kadar su ilâve edilir. Pilâv pişerken pirincin sulu kalmamasına, aynı zamanda susuz kalıp yanmamasına dikkat edilir.

Bu yemeğin özelliği etlerin pilâv içinde karışık değil pilâvın ortasında ayrı ve toplu olarak bulunması; bu suretle bir kabda iki çeşit yemeğin bir arada pişirilmiş olmasıdır.

PATLICAN BANIĞI :

Kızaltılmak için dilinmiş patlicanlar hamura bulanarak kızartılır. Patlican banığı ya pekmeze veya tulum peyniriyle yenilir.

OKMA :

Soğanlar küçük ve ince ince doğranır. Tuz ile ovularak acı suyu çıkarılır, tekrar yıkanır. Soğanın üstüne olgun domatesler küçük küçük doğranır; taze biber, meydanöz ve nane konur. Üstüne çökelek ve yeteri kadar zeytinyağı konarak kaşıkla karıştırılır. Okma, iştah verici bir salata yemeğidir.

Bunlardan başka Mustafa Çorbası (yoğurtlu, pirinçli çorbadır), Heybeli Çorba (bulgur, börülce, soğan ve karabiberle yapılır), Kabak Köftesi ve Teretorlu Lâhana Salatısı diğer tanınmış Tire yemeklerinden birkaçıdır.

(Folklor : 151)

TRT Birinci Folklor Derleme Gezisi

Yazan : Muammer SUN

TRT Genel Müdürlüğü'nün yaptırtmağa karar verdiği folklor derleme çalışmalarından birincisini düzenlemek görevi, Merkez Program Dairesi Başkanı sayın Turgut Özakman tarafından bana verilmişti. Sonuçlanan bu çalışmayla ilgili raporumu sunuyorum.

TRT BİRİNCİ FOLKLOR DERLEMESİ, hazırladığımız ve 24 Ağustos 1967 tarihinde Merkez Program Dairesi Başkanlığı'na sunduğumuz 23 sayfa tutarındaki raporumuza uygun olarak plânlandı, uygulandı ve sonuçlandı. Sıra derleme sonuçlarının değerlendirilmesine ve bu malzemelerden TRT yayınlarında yararlanılmasına geldi.

TRT BİRİNCİ FOLKLOR DERLEMESİ'nden önce, 25 - 30 Ağustos 1967 tarihlerinde, Ankara'da bir Seminer düzenlendi (İlgili çalışma konuları ve seminer programı aynı raporda bulunmaktadır). Kararlaş-tırılan tarihlerde derleme gezisine çıkıldı ve 1 - 15 Eylül tarihleri arasında, 15 uzmandan kurulu 7 Derleme Ekibi, Trabzon - Erzurum - Van - Gaziantep - Burdur - Balıkesir - İzmir illeri ve çevrelerinde derleme çalışmaları yaptı, 18 Eylül günü teyp makinaları, bandlar vb. araç - gereç ilgililere teslim edildi; böylece TRT BİRİNCİ FOLKLOR DERLEMESİ sona ermiş oldu.

15 günlük derleme süresince 7 ekip, toplam 74 işgünü çalışma yaparak, 324 teyp bandına 1738 folklor müziği parçası, müzikli masal ve bunlarla ilgili değerli bilgiler tespit etti.

Millî Eğitim Bakanlığı'nca 1937 - 1952 yılları arasında Ankara Devlet Konservatuvarı Folklor Arşivi için yaptırtılan folklor derlemelerinde 8.000 (sekiz bin) kadar folklor müziği parçası toplanmıştı. 15 günlük TRT derlemesinde toplanan parça sayısı (1738), 15 yıllık Konservatuvar Derlemesinde toplanan parça sayısının dörtte biri oranındadır.

TRT BİRİNCİ FOLKLOR DERLEMESİ, bu bakımdan, TRT Genel Müdürlüğü için önemli bir başarı sayılabilir.

Bu başarının sebepleri arasında, teyp - band gibi teknik imkânların fonograf - bal-

mumu plâk gibi imkânlarla göre daha üstün oluşu; 15 uzmanın, Konservatuvar Derlemelerinde olduğu gibi (çok kişilik az sayıda ekip) olarak değil, (az kişilik çok sayıda ekip - ikişer kişilik 7 ekip) olarak görevlendirilmesi; hazırlık çalışmalarının bir seminerle oldukça iyi bir şekilde yürütülmesi; TRT nin sağladığı malî imkânların yeterliği; Ekiplerde genellikle genç ve ülkücü uzmanların görevlendirilmesi; TRT Merkez Program Dairesi ilgililerinin gayretli ve enerjik tutumları, sayılabilir..

Başarılı geçen Birinci Derleme'nin bundan sonraki sorunları, derleme sonuçlarının değerlendirilmesi, TRT yayınlarında bunlardan yararlanılması ve gelecekteki derleme çalışmalarının plânlı olarak sürdürülmesiyle ilgili sorunlardır. Bu konular da, ana hatlarıyla 24 Ağustos tarihli raporumuzda belirtilmiştir. Bunun için, burada tekrar gereksiz görülmüş, sadece hatırlatmakla yetinilmiştir.

Derleme Ekiplerinin çalışmalarıyla ilgili çizelge, sırasıyla, derleme yeri - derleme tarihi - derleyiciler - band sayısı - parça sayısı olarak, aşağıda sunulmuştur.

1 — Gaziantep ve çevresi : 9 - 17 Eylül, 1967 (6 işgünü), M. Oransay - G. Oransay, 46, 133.

2 — Burdur ve çevresi : 5 - 16 Eylül 1967 (10 işgünü), Ü. Aydoğdu - S. Özsan, 39, 183.

3 — Van ve çevresi : 1 - 15 Eylül 1967 (13 işgünü), C. Akın - M. Sun, 80 (7 si iki taraflı), 662.

4 — Erzurum ve çevresi : 3 - 17 Eylül 1967 (13 işgünü), E. Okyay - N. Büyükgö-nenç, 62, 260.

5 — İzmir ve çevresi : 1 - 16 Eylül 1967 (14 işgünü), V. Arseven - İ. Gülöksüz - T. Özkan, 41, 100 Ezgi, (8 masal).

6 — Trabzon ve çevresi 2 - 17 Eylül 1967 (9 işgünü), İ. Baran - C. Tañç, 30, 200.

7 — Balıkesir ve çevresi 1 - 16 Eylül 1967 (9 işgünü), S. Koldaş - K. İlerici, 26, 200.

Yedi Ekip : 15 gün (74 işgünü) de, 324 band'a, 1738 parça derlemiştir.

Derleme ekiplerinden herbiri, derleme çalışmalarıyla ilgili bir rapor vermiştir. Bunlar ilişikte sunulmuştur. Ekiplerin raporlarında, Birinci Derleme çalışmalarıyla ilgili görüş ve düşünceler bulunduğu gibi, bundan sonraki çalışmalar hakkında da görüş ve düşünceler bulunmaktadır. Her raporun ayrı ayrı ele alınıp, taşıdığı düşüncelerin gerektiği gibi değerlendirileceği gözönünde tutulmakla birlikte, bunlarda değinilen konuları özetliyerek burada da kısaca belirtmek yerinde olacaktır.

Ekip raporlarında değinilen düşünceler, dilekler ve yapılması gerekli görülen konular :

1. Yurt çapında folklor derlemesine girişmekle TRT Genel Müdürlüğü çok yerinde bir işe başlamıştır. Hızla kaybolmakta olan folklor ürünlerini, bir an önce derlemeyi ve bunları çeşitli yollarla değerlendirmeyi ele alan TRT Genel Müdürlüğü, Türk kültürüne yaptığı büyük hizmetten dolayı kutlanmalıdır.

2. Derlenen folklor malzemesi, arşivciliğin en son bilgilerine göre arşivlenip korunmalıdır.

3. Derlenen malzeme üzerinde, yetkili uzmanlarca bilimsel çalışmalar yapılması bir an önce başlatılmalı, çalışma sonuçları yayınlanmalıdır.

4. Derlenen folklor malzemesi içinden elverişli olanlar, yetkililerin hazırlayacağı programlarla bir an önce radyo yayınlarına sokulmalıdır.

5. Derlenen folklor malzemesi, yazıya ve notaya geçirilip yayınlanmadan, ticarî maksatla kullanılması mümkün kimselere ve topluluklara verilmemelidir.

6. Üstün niteliği olan halk sanatçıları, merkez radyolarına çağrılmalı ilgili uzmanlar denetiminde, bütün bildikleri, bantlara tespit edilmelidir.

7. Kendisinden derleme yapılan halk sanatçılarına, TRT bandlarına doldurdukları parçalar karşılığında, uygun bir miktar para ödenmelidir. Bunun için mevzuat, vakit geçirmeden hazırlanmalıdır.

8. Birinci Derleme Bölgeleri'nde ve yurdun diğer yerlerinde, derleme çalışmaları ve aynen düzenli ve sürekli olarak devam ettirilmelidir.

9. Bundan sonraki derlemelerde kulla-

nilmak üzere bir TRT FOLKLOR KILAVUZU hazırlattırılmalıdır.

10. Kadın folkloru derlemek için, her ekibe bir bayan derlemeci katılması sağlanmalıdır.

11. Derleme ekiplerine (özellikle kadınlı ekiplere) iki ayrı yerde aynı anda ses alabilmek ve az zamanda daha verimli sonuç elde etmek için, iki teyp verilmelidir.

12. Her teyp için yedek pil yerine 2 - 3 yedek batarya verilmelidir. Yedek bataryalar, daha uzun süre dayandığı (5 - 6 saat, yedek pil 45 dk. 1 - saat) ve elektrikle doldurulabildiği için hem daha verimli hem de daha ucuz olacaktır.

13. Derleme zamanı daha titizlikle seçilmeli, derleme süresi 20 - 30 gün olmalıdır. 15 gün az gelmektedir; 30 günden fazlası çok gelebilir. Derleme çalışmaları çok yorucu olduğu için uzun süre çalışılmasa verim düşük olur.

14. Derleme için uzun süreli bir plan ve kısa süreli programlar yapılmalı, TRT ye ait her türlü hazırlık, derleme çalışması başlamadan çok önce bitirilmiş olmalıdır. (Teyp'ler zamanında sağlanmadığı için bazı ekipler 4 - 5 gün teyp beklemiş, derleme çalışmasına başlayamamıştır örneğin.)

15. Derleme ekiplerine, gereklikçe, çevreyi ve halk sanatçılarını iyi tanıyan (kilavuz) tutma imkânı (TRT yoluyla ya da derlemeci yoluyla) sağlanmalıdır.

16. Derleme süresince TRT adına derleme yapan ekiplere yardımda bulunan resmî ve özel kişilere teşekkür mektubu yolmalıdır. Diğer derlemeler için bu yararlı olacaktır.

17. Derleme dönüsünde, bütün derlemecilerin ve TRT ilgililerinin katıldığı bir Değerlendirme toplantısı yapılmıştır. Bu toplantının, banda alınan görüşmelerinin de yazıya geçirilerek bundan sonraki derlemelerde görev alacak uzmanlara verilmesi sağlanmalıdır.

18. Bütün bu işleri daha iyi yürütebilmek için (malzemeyi arşivlemek, bilimsel çalışmalar ve yayınlar yapmak, radyo programlarını hazırlamak - hazırlatmak, derleme gezilerini plânlamak, düzenlemek, denetlemek, merkeze çağrılacak halk sanatçıları konusunda çağırma, ses alma - ödeme

Turgutlu'da Diş Buğdayı

Yazan : Kemal AYALDI

Sizi Turgutlu'nun — halk arasındaki adıyla Kasaba'nın — düzgün caddelerinden, birbirine paralel ve dik sokaklarından geçirecek yeni evlerinden birine, diş buğdayı eğlencesine götüreceğim. Yalnız geçerken yol üzerinden çocuk için münasip bir hediye alalım.

Genişçe bir misafir odasında bizim gibi misafir hanımlar kaynaşıp duruyorlar. Ev sahipleri misafirlerine kahve ikramıyla meşgul. Dinleyicisi az, konuşanı bol bir toplantı bu. Mevzu aşağı yukarı müşterek. Diş Buğdayı. Gelin, dört beş hanımlık bir gurubun konuşmalarına kulak verelim :

— Öyle deme Hasibanım, serpilmiş buğdaylar gibi çocuğun dişleri sapır sapır çıkar. Mekânı cennet olsun, annem öyle derdi. Diş Buğdayı bet-bereket getirir, çocuğun nasibini açarmış.

— Ama şekerim, bu devirde bunlar ar-

işlerini yürütmek, her türlü yazışmayı hazırlamak vb. konuyla ilgili çalışmaları daha verimli kılabilmek ve bu konularda Merkez Program Dairesi Başkanlığı'na yardımcı olmak üzere) TRT de bir servis kurulmalıdır. (TRT Folklor Belgeliği, ya da TRT Folklor Şubesi gibi)..

Ekip raporlarında, bunlara eklenebilecek başka konular da bulunmakla birlikte, burada özetlenenler (ana konuları teşkil ettiği için) yeterli görülmüştür.

Böylece, derleme öncesinde ve derleme sırasında öngörülen görevler bu noktaya kadar bitirilmiş olmaktadır. Sıra, derleme sonrasının sorunlarına gelmiştir. Bu sorunların nelerden ibaret olduğu ve nasıl çözümleneceği 24 Ağustos 1967 tarihli raporumuzda bulunabilir.

Bu noktada da karar ve uygulama görevi, TRT nin Birinci Folklor Derlemesini başlatanlara düşmektedir.

Bana bu görevi ve hizmet imkânını verdikleri için TRT yetkililerine teşekkür eder, TRT nin bu olumlu çabasının sürekli ve başarılı olmasını dilerim.

25, Ekim, 1967

tık safsata. Buğday serpilmesi ile diş çıkmasının ne münasebeti var. (sağına soluna bakındı, etrafta ev halkından kimse yok) Lâf aramızda, hediye toplamanın çeşitli yollarından biri,

— Niye öyle diyorsun Aysel hanım. Sizi hediye getirin diyen yok ki.. Evet belki ikisi arasında bir münasebet yok ama, bir araya toplanmaya vesile oluyor. Danslı toplantılardan, kokteyl partilerden daha iyi ya!.. Hem hediye dostluğu, ahbablığı pekiştirir. Bugün ona ise, yarın da sana.

Ev sahipleri salonda bir masanın üzerine çerezler, mevsim meyvaları, kaynamış buğday dolu tabaklarla donatıyorlar. Misafirler davet edildi, çocuk süslenmiş, diş annesinin kucağında geldi, Diş Annesi dişini ilk defa gören hanım ki, onun ayrıca hediye yapmış olması lâzım, ya birtakım çamaşır veya elbise. Çocuğun başından kaynamış buğday serpildi. Başında kalanlardan yedi tanesi toplandı, bir ipliğe dizilip nazarlık tomarına ilâve edildi.

Herkes çerezlerden yemeğe başladı. Kaynamış buğdayı şekerle karıştırıp yiyorlar. Birisi bir çığlık kopardı : "Aaa! Kaşığımda para var". Etraftan alkışlar, çığlıklar, kahkahalar yükseldi. "Elbisesi senden" dediler.

Daha sonra çocuk o masanın üzerine oturtuldu. Önüne En'am, ayna, makas konuldu. Herkes merakla çocuğun davranışlarına bakıyor. Etraftan heyecanlı konuşmalar, "aynaya bakıyor, onu alırsa istikbal ayna gibi parlak olacak." "Yok yok, makasa uzanıyor, terzilikte mi nasibi nedir?" "En'amı aldı, amcası gibi okuyup âlim mi olacak ki"-. Demek bu da istikbâl keşfi.

Artık merasim bitti. Davetliler birer ikiser ayrılıyorlar. Biz de çıkanlardan bir grupun arasına karışıyoruz. Aynı mevzu yolda da devam ediyor. "Leylâ'nın çocuğu kız olduğu için altı ay kınasını da beraber yapmışlardı. Çocukta da kına pek güzel duruyor kardeş.."

Onlar yolun yukarısına saptılar, biz ise doğru devam ediyoruz.

lacakları ödülleri, eski büyük şair ve âşıkla-
rın anısına saygı nişanesi olarak adlandı-
rılmıştı. Atışma dalında Mevlânâ, Yunus
Emre; türkûde Konyalı Âşık Şem'i ve A-
masyalı Mihrî Hatun; şiir dalında Köroğlu,
Dadaloğlu ve Çıldırî Âşık Şenlik adları
öngörülmişti.

Burada, bir atlama ile, son oturum ve
deyişme toplantısı sonuna gelirsek her dal
da derece ve ödül alanları jürinin şöylece
kabul ettiğini görürüz. Atışmada: İlhâmî,
Reyhânî, Kul Mustafa, Selmânî, Çoban-
oğlu, İhsânî, Sadî, Alyansoğlu, Mevlânâ
ve Yunus Emre ödülleri kazandılar. Tür-
kü dalında : Âşık Şem'i ödülü Çobanoğlu'na;
Karacaoğlan ödülü ise Selimî ile Şeref
Taşhova'ya verildi. Mihrî Hatun ödülünü
de Ferrahî'nin kızı küçük Emine kazan-
dı. Şiir okuma dalında: Köroğlu ödülü İh-
sânî ile Vahap Kocaman'a; Dadaloğlu ö-
dülü Kul Mustafa ile Selimî'ye; Âşık Şenlik
ödülü de Âşık Kara ile Hasan Yıldırım'a
verildi.

Yine ilk günün birinci toplantısına dö-
nüyoruz. İlk gece toplantısında âşıklar bi-
ribirleriyle tanıştı ve halka tanıtıldı. Son-
ra aralarında adçekme ile deyişmeler, tür-
kü ve şiir okumalar yapıldı.

Ekim 29 öğlesindeki ikinci toplantı da-
ha çok öğretmenlerle öğrencilerinin dâ-
vetine ayrılmıştı. Şair Orhan Şaik Bey,
kısa ve özlü bir konuşmasıyla toplantıyı
açarken halk şairleri ve halkın dili üstüne
özetle şunları söylemişti :

"Gerek Konya için, gerek memleket için
Türkiyenin dört bucağından buraya gelmiş
olan saz şairlerini bir arada bulmak bir
bahtıyarlıktır. Saz şairlerinin kimler ol-
duklarını, nasıl şiir söylediklerini, saz çal-
diklarını burada anlatmak yeter bir tanı-
mak değildir. Bizim iddiamız odur ki, çok
defa memleket, vatan duyguları üstünde
şiirler söyleriz; bunlar kuru edebiyatın i-
çinde kaldıkça bir şey söylemezler. Halk-
tan öğreneceğimiz şeylerin başında halkın
dili vardır. Bu şairlerin dilinde şimdiye ka-
dar duymadığımız deyimler bulacaksınız.
Ben onlardan çok şeyler öğrendim".

Bundan sonra yarışmalara geçiliyordu.
Çobanoğlu kendi malı bir deyişini, Reyhâ-
nî de bir Erzurum türküsünü okudu :

Her kaşta keman olmaz
Vay leylim leylim ey can

Sevlende iman olmaz
Vay leylim leylim ey can.

Ad çekmede Sadî ile Alyansoğlu'na irti-
calle karşılıklı atışma çıkmıştı. Jüri bu iki
âşıkla "göze gelmişim" ayağını başlangıç o-
larak vermişti. Önde Sadî söyledi, Alyans-
oğlu karşılık verdi. Başladılar alıp söyle-
meye :

Sadî :

Talih fena gitti fânî dünyada
Yoksa cazılardan göze gelmişim
Mert oğlu mertlere canımız feda
Kâmiller içinde söze gelmişim.

Alyansoğlu :

Ellere kurbandır bu benim canım
Tutmak için ancak dize gelmişim
Garip misafirim yoktur mekânım
Kalmak için işte size gelmişim.

Sadî :

Geçti çağlar on beş yıldan sayım var
El içinde kalma kallı hayım var
Ben şarklıyım benim burda neyim var
Desene ki dilde koza gelmişim.

Alyansoğlu :

Âşık olan çeker kamu sitemi
Acı sözlerinle vurdun sen gami
Âşkın deryasında olmuşam gemi
Kol atuben yüze yüze gelmişim.

Sadî :

Âşık HASRETTİ'yim hak bulanım var
Hakka karşı her dem dost olanım var
Sen teki gemiye kar, boranım var
Senden paylaşmağa koza gelmişim.

Alyansoğlu :

ALYANSOĞLU pacın verir mi sana
O aklınla beğim olma divane
Gark ederim seni şimdi ummana
Almak için elden saza gelmişim.

Bundan sonraki atışma ve deyişleri ikin-
ci yazı ile sunacağız.

(1) Bkz. TFA., Sayı : 208.

Âşıklar Bayramı Dolayısıyla :

Ankaralı Âşık Ömerin Üç Koşması

Yazan : İhsan HİNÇER

28, 29 ve 30 Ekim 1967 günleri arasın-
da Konya'da yapılan Türkiye Âşıklar Bay-
ramında Şair Gökyay ve benimle birlikte Jü-
ri'de bulunan şair Behçet Kemal Çağlar'ın,
Âşık Ömer olarak hemen orada yarı irti-
calı olarak yazıp okumuş olduğu "Bu Mec-
lis Kimlerin?" adlı şiir büyük ilgi ile kar-
şılanmıştır. Şiir aynen aşağıdadır :

BU MECLİS KİMLERİN ?

Bu meclis bir gerçek sanat yoluna
Baş koyup, can koyup erenlerindir.
Yunus, Karac'Oğlan, Emrah diline
Hayran olup gönül verenlerindir.

Bu meclis erkânı tam anlar haldan,
Az veren candandır, çok veren maldan.
Gafillerin çalı sandığı daldan
Gülün en hasını derenlerindir.

Kimi kalem eri, kimi saz eri,
Efkârî'si, Müdamî'si, Hınçer'i,
Halk denen ummandan verip haberi,
Ummama yüzmeye girenlerindir.

Konya derler, Mevlânâ'nın dergâhı,
Burda herkes öz sanatın ağahı,
Yükselir göklere âşığın ahı,
Bu yer, dilde devran sürenlerindir.

Ses gitsin Konyadan dörtbir bucağa;
Çalsın sazlar, sözler düşsün bucağa.
Bu meclis bağlıdır aynı ocağa,
Hak yoluna postu serenlerindir.

Ömer'im, Urfa'dan, Kars'tan, Mardin'-
den,
Halkın sevincinden, halkın derdinden
Değil halkı oy dürbünü arımdan,
Gökyay'ca gönülden görenlerindir.

28. 10. 1967, Konya

Şair Orhan Şaik Gökyay'ın "Topun nam-
lusundan görenlerindir" şiirine benzek o-
lan bu şiir dakikalarca alkışlandı. Çağlar,
ertesi sabah aşağıya aldığımız iki şiirini
daha okudu. Nasıl yazdığını şöyle anlat-
tı :

— Gece, âşıklar karşılıklı atıştı ve irti-
calen en güzel şiirlerini okudular. Program
sona erdikten sonra otele dönerek, odama

çıktım. Tam uyurken karşıma Bayramın
yapıldığı salon geldi. Buradan bana ses-
lendiler: İnsin bakalım! Ben mi ineyim,
diye cevap verdim. Yok, dediler, siz akşam
âşıklara ayak veriyordunuz ya, biz de saha
veriyoruz. Uykuda başladım verilen ayağa
göre şiir söylemeye. O sırada uyandım. He-
men kâğıdı, kalemi aldım. İşte hatırımda
kalanlar :

İNSİN BAKALIM

Sığdırdı ummanı gönlüm habbeye,
Yine dalsın, yüzsün, yunsun bakalım.
Birden uçuverdi Yeşil Kubbe'ye,
Hele bir sahneye insin, bakalım.

Ehli dil görmedim ben sizler gibi,
Coştı deli gönül denizler gibi,
Sırrını bir açar, bir gizler gibi
Kabarın dalgalar, insin, bakalım.

Gönül Adana'yı, Kars'ı dolastı,
Kişmir'le, Hınçer'le deryalar aştı,
Kaflı gibi Kafdağ'na ulaştı,
Bir güzel omuza konsun, bakalım.

Âşık, sevdiğine bir selâm gönder,
Burdaki dostların emsali ender.
Sırası gelmişken şol Mehmet Önder,
Yüce gerçeklere dönsün, bakalım.

Halkı irşad etmek olmalı ahdi,
Harcasın bu yolda her türlü cehdi,
Demek Konya'daymış beklenen Mehdi,
Uçan Halısına binsin, bakalım.

Ümmî gönül, burda irfan okudu,
Açtı dört kitabı, derman okudu.
Coştı Âşık Ömer, meydan okudu :
Âşıklar bir yana sinsin bakalım.

29 - 30. 10. 1967, Konya

Behçet Kemal Çağlar devam etti :
— Bu da yetmemiş olacaktı. Topluluktan
biri daha seslendi. "İrfan üstüne" de söyle,
dedi. Biz de evvelâ söyledik, sonra yaz-
dık :

İRFAN ÜSTÜNE

Hey, bu ne meclistir, ehli dil dolu,
Kanat açmış irfan irfan üstüne.

Elbistan'da Alkarısı İnanması

Yazan : A. Ümit ALOĞLU

Türk Folklor Araştırmaları Dergisinin 215. sayısında (Haziran 1967) Sayın Mithat Yılmaz, Elazığ'da Alkarısı (Elkarısı) inanmasını yazdı. Bu yazı, bende, memleketimdeki Alkarısı inanmasını yazma arzusu uyandırdı.

Elbistan'da bizlere Aloğlu'lar derler. Bu soyadının Alkarısı inanması ile çok yakından bağı var. Buraya da onun için düşürdüm. Soyadımız ile Alkarısı inanması arasındaki bağı rahmetli babamdan bir çok kere dinledim. Burada babamdan dinlediklerimle amcamın hanımından ve annemden dinlediklerimi de anlatacağım. Annem ve amcamın hanımı, Tanrıya şükürler olsun, halen hayattadırlar. (1)

Bir gün, nasıl oldu hatırlamıyorum, belki de dinlediğim Albasması masallarından etkilenerek babama sormuştum, daha sonra akrabamdan bir çok yaşlılardan da dinledim. Rahmetli halam, (84 yaşında iken 1962 de dünyaya gözlerini kapadı.) gençliğinde Suriye'de, Palestin'de bulunmuştu, sayısız

*Sazlar, âşıklara açtıkça yolu,
Çoğalıyor hayran hayran üstüne.*

*Huzurunuz deli gönlü coşturdu,
Ummanımı dalga dalga taşırdı,
Aşkın sahrasında yayan koşturdu,
Yükseldik bu gece imkân üstüne.*

*Yirmibeş üstattan aldım yine pay
Canımda bir insan kılığında ay.
Bir yanda Efkârî, bir yanda Gökkyay,
Dertli gönle derman derman üstüne.*

*Bıraktık hurmayı, aldık alıcı,
Her söylenen akıllarda kalıcı.
Sanattan emr almış Feyzi Halıcı,
Bu şevk gerek böyle ferman üstüne.*

*Geldik Mevlânâ'ya Hakkı sevdi biz,
Gördük âşıkları halkı sevdi biz,
Yüz çevirdik Garpten, Şarkı sevdi biz,
Makine çıkamaz insan üstüne.*

*Ömer, âşık geldik dehre ezelden,
Dolu içtik himmet sahibi elden.
Öyle susadık ki, süt gibi elden
İçmeliyiz ayran ayran üstüne.*

29 - 30. 10, 1967, Konya

masal bilirdi, güzel de anlatırdı. Alkarısı konusunu da pek ballandırarak anlatırdı; ben buraya babamdan dinlediklerimi aktarıyorum :

Ata dedem, bir gün sabah namazı için abdest almaya kapılarının önündeki çeşmeye gitmiş. Çeşmeye varmadan bakmış ki arkası dönük bir kadın, bir insan ciğeri yıkıyor. Dedem bilirmiş ki bu Alkarılarının bir yerine bir çuvaldız (çuvaldız, 10-12 santim boyunda kalın iğnedir ki çuval ağzı dikmeye yarar.) saplanırsa kaçamazlar. O da yakasındaki çuvaldızı yavaşça yaklaşıp Alkarısının eteğine saplamış. Alkarısı, yalvarmış, yakarmış, tövbeler etmiş ama, Ata dedem çuvaldızını çıkarmamış. Alkarısı ile pazarlığa girişmiş. Dedem şu şartları ileri sürmüştü : Alkarısı, elindeki ciğeri, hangi kadından almış ise götürüp yerine takacak, bizim yedi ceddimize, eşimize - dostumuza dokunmayacak; Alkarısı da buna karşılık bizim evin alt katındaki kilerde oturmak istemiş, kilerimizi bekleyeceğine, zararı değil faydası dokunacağını söylemiş. Anlaşmışlar. Alkarısı gitmiş, ciğeri sahibine takmış, bizim eve de yerleşmiş. İşte bu Alkarısı olayından sonra bizlere "Aloğlular" demişler. Odur, budur bizim soydan kimsesi albasmaz. Elbistan'da hami kadınların kâbus görmeleri, boğulacak gibi olmaları, lohusa humması hali, Albasması diye deyimlenir. Kendilerini Albasanlar, evin kazancı Aloğlu soyundan olan birilerine giderler, çok küçük bir karşılık örneğin bir iğne (Amcamın karısı yalnız iğne alır, annem bir süğüm (2) iplik alır.) vererek biraz ekmek, biraz tuz ve biraz kül alırlar. Karşılıksız verilmiyor. Amcamın hanımı bir defasında karşılıksız vermiş de kendisini rahatsız etmişler.

Ekmeğin bir kısmını kendini Albasan yer, ağzına da biraz tuz ve kül atar. Kül ve tuzun bir kısmını da eve saçarlar, geriye kalanları da bizden aldıkları çapuda sarıp yastığının altına korlar. Bir daha da onları albasmaz.

Halamdan dinlediğim;

Dedem subaymış, kışlada kaldığı ya da arkadaşlarıyla eğlendiği geceler eve geç

geldiği çok olurmuş. Böyle geç geldiği bir gün nineme aç olduğunu söylemiş. Mutfağa inen ninemin immesiyle çıkması bir olmuş. Hem kızıyor hem de ağlıyormuş: "Üstüme kuma getirdiği yetmiyormuş gibi habersiz evime sokuyor bir de beni ayağına gönderiyor..." Dedem "Yok, demiş, hanım, yok öyle bir şey, ben kışlardan geliyorum, Ne kuması?" Dedem nihayet hatırlamış: "Hanım hanım, o bizim Alkarısıdır, kileri bekliyor olmalı, istersen yürü beraber inelim." demiş, inmişler ki ne kadın var ne kuma.

Ninem, aynı alkarısını birçok kere görmüş. Özellikle dedem evde olmadığı günler evin içinde altın keselerini sığurdata sığurdata dolaşır dururmuş.

Annemden dinlediğim :

Yaylada bir gün annem, yatsı namazına durmuş. Namazda hissetmiş ki, bir kadın, allı pullu, süslü püslü, bilekleri bilezik dolu annemin tarifine göre Sivas bayan halay ekibinin giysileri gibi giysileri olan bir kadın, gelmiş namaza durmuş. Annem bir süre korkmuşsa da namazda Tanrı'ya tevekkül olmuş. Selâm verdiğinde bir de bakmış ki, kadın kendine gülümseyip kaçıyor. Annem peşinden gitmiş ise de eve girdikten sonra görememiş. O zaman anlamış ki, namazda yanına duran alkarısıdır.

Amcamın hanımından dinlediklerim :

Amcamın hanımının anlattıkları çok. Ancak ben birkaçını yalnızca söylemekle yetineceğim :

Beraber birçok kere hem de bir kaç tanesi ile namaz kılmışlar.

Bir düğünlerine şahit olmuş. Şöyle ki : Bir gün amcam ava gitmişmiş. Yengemin uykusu bir türlü gelmiyormuş. Bir ara bir cümbüş sesidir doldurmuş evi. Şaşırmış. Bakmış ses kilerden geliyor. Gitmiş kapıyı açmış ki, içerde çalıp oynuyorlar. Bir süre seyretmiş, bu ara kapıyı gıcırdatmış, sesi duyunca görünmez olmuşlar.

Bir üzüntülü gününde de yengemi teselli etmiş bir Alkarısı. Ama olayı bütünüyle anımsıyamıyorum şimdi.

(1) Annem Hidayet Aloğlu, 65 yaşında, yengem Hatice Aloğlu, 55 yaşlarında Elbistan'da Köprübaşı Mahallesinde.

(2) Süğüm, bir iğne takımlığı iplik, demektir.

Bize gelen KİTAPLAR

• Ord. Prof. Dr. A. Süheyl ÜNVER : "Kahvehanelerimiz ve Eşyası". Yarım asır önce Ressam A. Rıza Beye göre, Bizzat Ali Rıza Bey tarafından yapılan kahvehanelere ve kahvehane eşyasına ait 57 resim. Ankara Sanat Yayınları : 1. 24 x 16 Cm. boyunda, 48 sayfa, 15 lira.

• Ord. Prof. Dr. A. Süheyl ÜNVER : "Yetmiş Yıl Önce Konya". Belleten, cilt XXXI, sayı 122 (Nisan 1967)'den ayrı basım. Sf. 201 den 220 ye kadar, ayrıca kuşe üzerine iki sayfalık Ahmet Tevhit Beyin mektubunun klişeleri basılmıştır. 24 x 16 boyunda.

• Dr. Phil. Hâmit Z. KOŞAY : "Maddi Halk Kültürü Araştırmaları". Binicilik, nakil araçları ve müzesi. Türk Etnografya Dergisi, sayı IX dan ayırbasım. Sf. 33 den 46 ya kadar. 29 x 20 boyunda.

• Branislav NUŞİÇ - Süreyya YUSUF : "Ramazan Akşamları". Sırpçadan çeviri, Rumeli Türklerinin yaşayışına ait hikâyeler. Varlık Büyük Cep Kitapları : 266. 17 x 12 boyunda, 80 sayfa, 2 lira.

• Yahya BENEKAY : "Yaşayan Alevilik". Raporaj, Kızılbaşlar Arasında. Varlık Faydalı Kitaplar : 77. 17 x 12 boyunda, 184 sayfa, 5 lira.

• Selâhattin DOĞAN : "Şiirler. Burcu". Şiirler, Ankara, 1967. 20 x 14 boyunda, 64 sayfa, 5 lira.

• A. Fuad AZGUR : "Mehmedim". Şiirler. Çaba Yayınları : 3. 20 x 14 boyunda, 56 sayfa, 5 lira.

• Muzaffer Budak SEYFETTİNOĞLU : "Haksız Acılar". Şiirler. 20 x 14 boyunda, 64 sayfa, 2,5 lira.

• Güngör GENÇAY : "Balıklar Ovası". Şiirler. P. K. 88, Beyazıt - İstanbul. 16 x 12 boyunda, 46 sayfa, 200 kuruş.

• Doç. Dr. Cevat GERAY : "Toplum Kalkınması Deneme Çalışmaları - Bünyan Örneği". Ankara Ün. Siyasal Bil. Fak. Yayını, No. 228 - 210. Sunuş, Sekiz ayrı bölüm, örnek olaylar, bibliyografya, Giriş LXVIII + 332 sayfa, 7 harita, 10 çizelge. 24 x 17 boyunda, 37 lira.

İncili Çadır

Derleyen : Veysel ARSEVEN

Bir varmış, bir yokmuş, evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, Allahın kulu çok, çok demesi pek günahmış. Bir padişahla karısının büyük bir derdi varmış. Günlerden bir gün padişah odasına oturmuş, derin düşüncelere dalmıştı. Sultan yanına gelerek:

— Ne yapalım, der; derdini veren, dermanını da verir. Sen hele bir yolculuğa çık.

Bunun üzerine padişah, ve-

zirlerini alarak atlara binip yola düşmüşler. Saatleri günler, günleri haftalar, haftaları aylar kovalar. Bir de arkalarına bakarlar ki bir çuvaldız boyu yol yürümüşler. Oturup dinlenmek için bir yerde konaklamışlar. Bir de bakmışlar ki karşı tepeden garip bir şey uçuşup geliyor. Beklemişler, beklemişler bir de görmüşler ki yaklaşan ateş topacı, nur yüzü ak sakallı bir ihtiyar. Yan-

larına yaklaşınca: "Merhaba padişahım" der. Padişah he-men ayağa kalkar ve:

— Madem ki benim padişah olduğumu bildin, derdimin de ne olduğunu bilirsin, diye sorar.

— Evet, senin derdini biliyorum. Sonra cebinden bir elma çıkarır; yarısını sen yarısını da sultan yesin. Dualarınızı da da eksik etmeyin, der, ortadan kaybolur.

Dokuz ay, dokuz gün sonra, nur gibi bir kız bebekleri dünyaya gelir. Çocuk iki üç yaşına gelince, vezirler ilk olarak görmeye gelirler. İçlerinden en yaşlısı, padişahın kulağına eğilerek:

— Bu kız çok güzel, büyüünce başınıza dert açabilir, der. Bunun üzerine padişah, yer altında bir saray yaptırır. Dışarı ile bağlantısı olmayan, dışarıdan içeriye ışık sızmayan bu saraya küçük kız ile nedimesi yerleşir. Nedime ona okuma yazma ve daha bir çok faydalı şeyler öğretir ama, doğa'dan söz açmaktan bilhassa kaçınır.

Aradan uzun yıllar geçmiş, kız onbeş yaşında bir dünya güzeli olmuştur. Bir gün et yemeği yerlerken nedime:

— Aman der; sakın kemiği boğazına kaçırma. Bu söz üzerine kız, tutar kemiği pencereden fırlatır, cam kırılır, pencereden içeriye ışık girer. Işığın ne olduğunu unutmüş olan genç kız, onu yakalamak için saatlerce uğraşır, kan ter içinde kalır. Akşam olur, yatarlar ama, kızı bir türlü uyku tutmaz. Işığın geldiği yerleri merak eder. Ertesi gece dadısı uykuya yatınca, bir yolunu bulup yer altı sarayından çıkar, dışarı çıkar. Bir de ne görsün?.. Saraya yakın tepelerin eteğinde yumak yumak ışıklar. Koşa koşa oraya gider, bakar ki bir sürü çadır. Kapaşında iki nöbetçinin uyuya kaldığı, her tarafı inci ile donatılmış en süslü çadırın içine girer. Yaktakta, çok güzel bir delikanlı yatmaktadır. Bir tarafında dürürlü bir gömlek, başucunda, altın, ayak ucunda gümüş şamdan yanmakta, sofrada bir ki-

şilik yemek ve bir bardak su durmaktadır.

Kız, tül gömleğin dürüsünü bozar, şamdanların yerini değiştirir, yemeklerden yer yarım bardak ta su içer ve eve döner. Bakar ki dadı horul horul uyuyor, o da yatar uyur.

Delikanlı sabahleyin kalkınca, bakar ki yemeklerden yenmiş, gömlek bozulmuş, su içilmiş, nöbetçilere bağırıp çağırır. Akşam dağdan bir torba kar getirtip başının üzerine asar. Kar eridikçe, torbadan akan soğuk su damlaları yüzüne düşer, uyumasına engel olur.

Kız gene gelir, bir önceki gece yaptıklarının aynısını yapar, fakat tam gideceği sırada delikanlı kolundan tutar. "Sen kimsin is misin cis' misin?" diye sorar. Kız da: "Ne is'im ne de cis ,seni yaratan Allahın bir kuluyum" der. Geceyi incili çadırda geçirir. Sabahleyin uyanır ki güneş doğmuş, etrafta da ne incili çadır ne de bir kimse var. Meğerse bir başka ülkenin padişahının oğlu evlenecekmış. Adet olduğu üzere güveyi ile arkadaşları kırk gün kırk gece dağa çıkar eğlenirmiş. Bugün de kırkıncı gün olduğu için, çadırlar toplanılmış, incili çadırda yatan padişahın oğlu da arkadaşlarını alıp memleketine dönmüş. Kız başlar ağlamaya. Neden sonra, oradan geçen bir çobandan, çadırların bulunduğu yerin, "Sehvaneli" olduğunu öğrenir. Bunun üzerine kız, çobana:

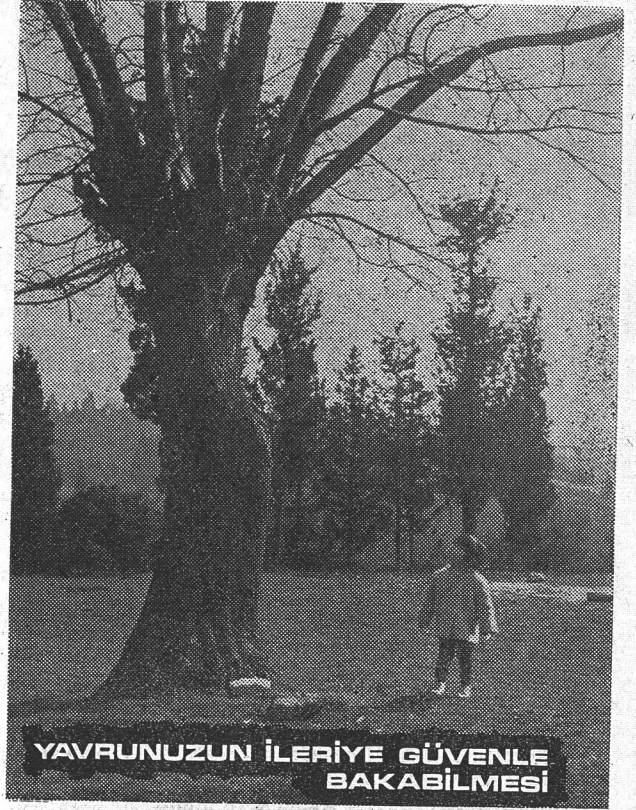
— Ne olur çoban, üzerimdeki altınların hepsi senin olsun, bana arkandaki elbiseyle, bir koyun karnı ver, der. Çoban kızın isteklerini yerine getirir. Partial elbiseleri sırtına, koyun karnını da başına geçirince, olur bir keloğlan bizim kaçak kız, düşer yola. Padişahın oğlu da gider, bir arkasına bakar, iç çekermiş. Keloğlan yanına yaklaşınca, adın nedir diye sormuş. Keloğlan da "Abdal" demiş

— Nereden gelirsin?

— Sehvanelinden.

— Orada ne gördün?

— İncili çadır kurulu gördüm. Tül gömleği dürürlü gördüm, gümüş şamdan döner gördüm, içinde bir güzel ah edip, ağlar gördüm, deyince, delikanlı :

YAVRUNUZUN İLERİYE GÜVENLE BAKABİLMESİ

şimdiden yapacağınız tasarruflarla mümkündür

AKBANK

(Folklor : 153)

— Ne deyip ağlıyordu? diye birlerine sarılıp, muratlarına sorar. Abdal da:

— Uyudum, nittim,

Ben bana ettim,

Gülünen nerkis,

Yarimi nittin, deyince, Abdalın, çadırına gelen genç ve güzel kız olduğunu anlar, bir

★
Anlatanın adı : Meriyem Tabar. Derlendiği tarih : 12 Ocak 1955. Yaşı : 30. Ne suretle alındığı : Mediha Tetik aracılığı ile. Nerele olduğu : Kırşehirli.

Sayın öğrenci; sizde bu ikramiyeyi kazanabilmek için Türkiye Vakıflar Bankasında en az vadeli ve 500 liralık bir hesap açtırınız.

Her ay
75 Öğrenciye
2 sene müddet ile
250 Lira Burs

Türkiye Vakıflar Bankası

Türk Folklor Kurumu'nun Kongresi

Yazan : Bora HİNÇER

Geçen ayın 12 sinde, Türk Folklor Kurumu'nun 3. Dönem Kongresi, İstanbul Erkek Lisesi Mezunları Derneği lokalinde yapıldı. Başkanlık Divanı seçiminden sonra Yönetim Kurulu Başkanı Sezer Güven bir yıllık çalışma raporunu okudu. Bunu Halk Oyunları, Derleme, Basın - Yayın grup başkanlarının raporları ile Halk Oyunları Okulu Md. lüğü, Muhasebe, Denetleme ve Ankara Bürosunun raporları takip etti. Bu arada Altay Uysal, Selâmi Yılmaz ve Ertuğrul Görçelci hesapları inceleme komisyonuna seçildi.

Gerek Yönetim Kurulu, Gerekse diğer çalışma raporları hakkında Kâzım Aydılek, Mazhar İrmak, Üstün Gurtuna, Necdet Altınkılıç, Fatin Eren, Selâmi Yılmaz söz aldı. Tenkitlere Sezer Güven, Mete Akıncı, Oktay Güzelbey cevap verdi.

Daha sonra seçimlere geçildi, Genel Başkanlığa İhsan Hınçer, Genel Sekreterliğe Oktay Güzelbey, Genel Muhasipliğe Ünal Süzgün, yönetim kurulu üyeliklerine de Mete Akıncı, Fatin Eren, Hasbi Altınok ve Fikret Değerli seçildi.

Denetleme Kuruluna Ergül Güryel, Mustafa Açıkcol, Umur Kocabaşoğlu; Haysiyet Kuruluna Cahit Öztelli, Sevgi Babaoğlu, Muzaffer Şen, Kâzım Aydılek ve Mahir Dilek; Fâhri Başkanlığa ise oybirliğiyle Muhiddin Güven seçilerek, gündem gereğince gelecek 1967 - 1968 çalışma devresi bütçesi ele alındı. 560.000 lira olarak getirilen teklif 330.000 lira üzerinden onaylandı.

Kurumun çalışmaları dikkate alınarak amme menfaatine hâdim dernek olabilmesi için gerekli müracaatların yapılmasına karar verildi.

Türk Folklor Kurumu Yeni Yönetim Kurulu, iki yıl önce kendisine tahsis olunan İstanbul Defterdarlığı yanındaki restore edilmiş bulunan Hacı Beşir Tekkesi binasında çalışmalarına başlamıştır. Ayrıca Kurum'un yönettiği Halk Oyunları Okulu 3. dönem, Halk Musikisi Okulu da I. Dönem derslerine 27. 11. 1967 tarihinde Saraçha-

nebaşındaki Oruçgazi İlkokulu salonunda başlamış bulunmaktadır.

★

ATATÜRK KIZ LİSESİNDE FOLKLOR DERSİ

Deneme Lisesi olarak eğitim yapan Atatürk Kız Lisesi'nde bir de Folklor Dersi programa alınmıştır. Geçen yıllarda bu dersi, merhum şair ve folklorist Ahmet Kutsi Tecer vermekte idi.

Bu yıl aynı ders programı, aynı okulun edebiyat dersleri grubu öğretmeni şair ve folklorcu Haşim Nezihi Okay tarafından verilmektedir. Okay, 22 maddelik bir ders programı düzenlemiştir. Ayrıca bu maddeler üzerinde de bazı açıklamalar yapmış, bunları teksir ederek öğrencilere dağıtmıştır.

Folklorun bir millî kültür meselesi olarak liselerde ele alınması sevindirici bir olaydır. Lise müdürü ile eğitim ailesini ve arkadaşımız Okay'ı bu olumlu çalışmaldan dolayı tebrik ederiz.

★

AVUSTURYA'DA DÜZENLENEN TÜRK HAFTASI

Avusturya resmî makamları ile Dışişleri, Millî Eğitim ve Turizm ve Tanıtma Bakanlıklarımızın birlikte düzenledikleri "Türk Haftası" Kasım ayının ilk haftası sonundan ikinci haftası sonuna kadar devam etmiş, büyük ilgi toplamıştır.

Türk Haftası münasebetiyle Avusturya'ya giden Ankara Kız Olgunlaşma Enstitüsü mankenlerinin eski Türk motifleriyle işlenerek modernize edilmiş kıyafetleri misafirlere sunmaları ve başta Büyük elçimizin eşi olmak üzere bütün elçilik mensupları eşlerinin millî kıyafetlerimizle davetlileri karşılaması çok etkili olmuştur.

Öteyandan İzmir Büyük Efes Otelı başahçısı İlyas usta'nın hazırladığı Türk yemekleri ve tatlıları da davetin ilginç yönünü teşkil etmiştir.

Şehrin en lüks ve modern oteli "Intercontinental" in giriş holünde duvara asılmış büyük ebatında bir Türk bayrağı ve çeşitli afişlerle haftanın başladığı ilân edilmiştir. Salonlara yerleştirilmiş vitrinlerde Türk sanat anlayışının en nâdide örneklerinden sırma işlemler, nakışlar, küpeler, broşlar, gravürler, tahta üzerine kakma taş eşyalar ve daha pek çok çeşitli Türk sanat eserleri sergilenmiştir.

Ankara Kız Olgunlaşma Enstitüsünün hazırladığı 40 parça kıyafeti okulun dört mankeni Fatoş Alataş, Gülay Postacıoğlu, Çağla Kurtuluş ve Aysun Akan takdim etmiştir. Türkiye'nin şehirlerinin adını taşıyan kıyafetler, yurt dışında memleketimizi tanıtmak için yeni bir buluş olmuştur.

Sabiha Akdemir'in ve Nâdide Uluant'ın sanat eserleri büyük ilgi çekti.

Türk Haftası münasebetiyle Linz, Salzburg ve Feldkirchen'de başarılı gösteriler yapan Türk folk - dans gurupları Viyana'da da başarılı olmuşlardır.

Bursa Kılıç Kalkan, Gaziantep ve Silifke ekiblerinden kurulu 35 kişilik folk dans gurubumuz Viyananın sarayları ve parklarında gösteriler yaptılar ve Avusturyalılar tarafından büyük hayranlıkla izlenmişlerdir. "Palfy Sarayı" salonlarında düzenlenen gösteride salonlar tamamen

Avusturya'da düzenlenen defileye katılan iki Türk kıızı

dolmuş ve pek çok Viyana'lı saraya girememiştir.

Gazetecilerin ilgisini çeken kıyafetler hakkında Ankara Kız Olgunlaşma Enstitüsü öğretmenlerinden Hikmet Tezcaner ve Mihri Solak bilgi vermişlerdir. Muhabirler, radyo ve televizyon reporterleri ayrıca Türkiyenin turizmi ve tarihi zenginlikleri ile turizm endüstrisi alanında yapılan çalışmalar üzerinde çeşitli sorular sormuşlardır.

Viyana'da başlayan "Türk Haftası" na katılan folklor dans gurubumuz şehrin büyük bir salonu olan "Theresian" da Türk işçileri için de özel bir program düzenleyerek gösteriler yapmıştır.

★

HÜSEYİN BİLİŞİK'İN RESİM SERGİSİ

Türkiye Ressamlar Cemiyeti Başkanı Hüseyin Bilişik, kasım ayının 3 üncü günü, Taksim Sanat Galerisi'nde bir resim sergisi açmıştır. Bu, yurt içi ve yurt dışında pek çok sergilere katılan Bilişik'in dördüncü kişisel sergisi idi. Teşhir edilen eserler, sergiyi gezenler tarafından ilgiyle izlenmiştir. Bilhassa Anadolu köyleri ve köy-

Ressam Hüseyin Bilişik, sergisinde Erçüment Kalmuk'la konuşurken.

lüsü de Bilişik'e etkide bulunmuştur. Yarı soyut eserleri yanında bir halk çocuğu olduğunu unutmaması da dikkati çekecek şekilde eserler vermesine yardım etmiştir.

1923 te İzmir'de doğan, 1943 de Güzel Sanatlar Akademisi Resim Bölümünü bitiren Bilişik, her sergisi ile daha başarılı olmaktadır.

★

HALÛK TARCAN'IN FOLKLOR ÜZERİNE KONUŞMASI

22 Kasım günü saat 18.30 da Halûk Tarcan Türk - Alman Kültür Merkezi'nin düzenlediği programa göre galeride müzikli ve projeksiyonlu olarak "Anadolu Türk Folklorunun Kaynakları Üzerine" adlı bir konferans vermiştir.

Son yıllarda yukarı ve orta Asyada, Anadolu ve Mezopotamya'da yapılan kazılar ve etnomüzikolojik araştırmalar, Anadolu etnik müziği ve Anadolu Türk folkloru konusunda çok önemli sonuçlar ortaya koymuştur. Halûk Tarcan bu konuda konuşmuş, bunlardan bir kısmını müzik ve projeksiyon halinde dinletmiş ve göstermiştir.

Halûk Tarcan İstanbul Konservatuvarını bitirdikten sonra piyano bilgisini geliştirmeğe gittiği Pariste, Üniversitenin bir kolu olan ilmi araştırma merkezine alınmıştır. Burada Türk etnik müziği ve özellikle aksak ritimler konusundaki çalışmalarıyla tanınmıştır. 1965 Paris Üniversitesi öğretim görevlisi olarak memlekete dönmüştür.

Ardanuçlu Âşık Efkârî

— VIII —

Yazan : A. Emin ARSLAN

A Ğ İ T

Haram oldu dünya bana sevdiğim,
Göz yaşımı süzerimde unutmam.
Dolanırım yana yana sevdiğim,
Dert defterim yazarım da unutmam.

Senin aşkın ile feryâd ederim
Senimsiz bu dünyayı n'ederim
Saz elimde diyar, diyar giderim,
Ölene dek gezerimde unutmam.
EFKÂRÎ'nin ömrü sona erse de
Nesiller değişse devran dönse de
Mezarım taşına Baykuş konsa da
Otlar bitse mezarımda unutmam.

Efkârî bu büyük acısını unutmak için gurbete çıkar. Yana yana dolaşarak kahve köşelerini mesken yapar. Çalar çağırır, ağlar ağlatır. İşte bu sıralarda söyleyip gönülleri ateşleyen bir kaç şiirini aynen veriyorum :

H İ C R A N

Bende gidiyorum gurbet eller'e
Geçer bu kış yaz olanda gelirim
Turna gelir konar bizim göllere
Göllerinde kez olanda gelirim.

Ne zaman gelirse müzeyyen çağlar
Koyunlu kuzulu çimenli dağlar
Can bulur ağaçlar yeşerir bağlar
Kirazında göz olanda gelirim.

EFKÂRÎ'yim şararıpta solmasam
Garip gurbet elde varıp kalmasam
Bahar olur, yaz olurda gelmesem
Geçer günler güz olurda gelirim.

G Ö N Ü L

Bülbül olmuş gonca gül hevesinde
Yazı gelmez viran bağlar bu gönül.
Güneş çalmaz oldu tepelerine

Kışı gitmez karlı dağlar bu gönül.
Bazan pazar açar şehirler gibi
Bazan çalkanıyor bahirler gibi
Bazan boz bulanık nehirler gibi

Derin girdaplara çağlar bu gönül
Çıkamaz girdaptan el atar hefa
Görmedi şad günü, çekmeden cefa
Yâr ile dünyada bulmadı sefa
Ah çeker "EFKÂRÎ" ağlar bu gönül.

Arka arkaya seyahatler yapar. Gezdiği iller'in güzellere koşma söyler.

Aylar yıllar birbirini kovalar, yıl 1930 olur. İnsafsız kaderin cilvesi onlara oyun oynamıştır. Bu arada yakınları, Abdullah Hoca, Ali Ağa ve Sultan Hanım hepsi de ölmüş, Hakkin rahmetine kavuşmuşlardır. Nihayet her fani gibi sevgilisi de ölmüştür. 15 Nisan 1930 da Efkârî'nin üzüntüsü sonsuzdur. O gün üç çocuğu öksüz kalmış, o da can evinden vurulmuştur. Aynı gün Efkârî, sevgilisinin tabutu başında şöyle inler :

A Ğ İ T

Ya Rab, bu ne ölüm, bu nasıl zülüm
Sığmaz yüreklerle içler ağlıyor.
Çiçeği burnunda giden bu gülüm
Toprağa karışan saçlar ağlıyor.

Hiçbir can dayanmaz böyle bir zâra
Mahşere kalmıştır bendeki yara,
Hey mezarcı kazma vurma mezara,
Sen görmezsin, toprak taşlar ağlıyor,

Ötme bülbül ötme bağlar yashdır,
Bugün Ardanuç'da dağlar yashdır,
Kalan bir Kerem'dir, giden Aslı'dır,
Ovalar, yaylalar, göçler ağlıyor.

EFKÂRÎ sen gamsız kalmazsın bir gün
Ortada bir tabut bu nasıl düğün ?
Her kimin yüzüne baktıysam bugün,
Çekilir yürekler, içler ağlıyor.

H İ C R A N

Bir güzelin sevdasına vuruldum
Dursam bu dert beni denler, gezerim.
Boz bulanık nehir idim, duruldum,
Şimdi göz yaşımı siler gezerim.

Bülbül iken ayrı düştüm gülümden
Ağlasamda bir şey gelmez elimden
Yaradan yârımı aldı elimden
Şimdi akibetim diler gezerim.

Ağardım dağların beyazı gibi
Kurudum bağların kirazı gibi
Anasım yitirmiş bir kuzu gibi
Eşim eşim deyî meler gezerim.

EFKÂRÎ ayrılık bir verem gibi
Kimde yara vardır bu yarem gibi
Aslı'yı yitirmiş bir Kerem gibi
Sedefli sazımı çalar gezerim.

ALGO

TABLET

Soğuk algınlığı hastalıklarında, gripte ateşli enfeksiyon hastalıklarında, sıyatik, bel ağrıları, nüks ağrılarında, romatizma ve neuralji hastalıklarında ağrı dindirici olarak kullanılan bir tedavi ilacıdır.

Emin ve erken tesiri ile temayüz eden ALGO baş, diş, nezle ile türlü sebeplerden doğan ağrılar, migren ve adet sancılarında umumiyetle kullanılır.

ALGO
LOKMAN müstahzarıdır.

(Folklor : 154)

iyi plânlanan ve yürütülen bir reklâm ve tanıtma faaliyeti bir müessese için masraf kapısı olmaktan çıkar; karşılığını kat kat getirir.

BASIN İLÂN KURUMU

Cağaloğlu, Türkocağı Cad. no.1. kat: 3
Telefon: 27 66 00 - 27 66 01. İstanbul

(Basın : 26546 — 155)

Şiddetli baş ağrılarına karşı

OPON
KULLANINIZ

OPON, baş, diş, adale, sinir, lumbago, romatizma ağrılarını teskin eder
OPON, bayanların muayyen zamanlardaki sancularında faydalıdır
OPON, günde 6 tablet alınabilir

(Yeni Ajans : 8514 — 156)

Yıllık abonesi : 12,
altı aylık abonesi : 6
liradır.
Yurd dışı senelik abone :
\$ 3, £ 1

TÜRK FOLKLOR ARAŞTIRMALARI

Sahibi : İHSAN HİNÇER
Yazı İşlerini Fiilen İdare Eden Sorumlu Yönetmen :
BORA HİNÇER

Mektup ve havale için adres : Posta Kutusu : 46, Aksaray — İstanbul. Tel. : 22 49 74

Basılmıyan yazılar istenince geri gönderilir
Dizgi ve baskı :
HALK MATBAASI
İstanbul

TÜRK FOLKLOR (= HALKBİLGİSİ) DERNEĞİNİN YAYIN ORGANIDIR

GÖRÜNÜŞ, KALİTEMİZİ
BELLİ ETTİĞİ GİBİ;

YILDA 3 BÜYÜK
ÇEKİLİŞ DE

KAZANMA
ŞANSINIZI
ARTIRIR

Vadeli her 50,
vadesiz her 100
liraya bir kur'a
numarası

SÜMERBANK

(Basın : A. 21020 — 20729 — 157)